

«ҚАЗАҚМЫС» САҚТАНДЫРУ КОМПАНИЯСЫ»
АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

БЕКІТІЛДІ

«Қазақмыс» СК» АҚ Директорлар
кеңесінің шешімімен

Хаттама № _____

«__» _____ 2018 ж.

ЕРЕЖЕ

Сапа менеджменті жүйесі ПС-120-18	05 редакция
«ҚАЗАҚМЫС САҚТАНДЫРУ КОМПАНИЯСЫ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫНЫҢ АВТОМОБИЛЬ КӨЛІГІН ЕРІКТІ САҚТАНДЫРУ	Барлық беттер: 29
Әзірленген: <i>Андеррайтер</i>	_____ Байзакова С.
Келісілді: <i>Заң басқармасының бастығы</i>	_____ Кулсеитова А.
 <i>Сақтандыру төлемдері басқармасының бастығы</i>	_____ Мухамедиев А.
 <i>Басқарма төрағасы әкімшілігі басшысының орынбасары</i>	_____ Абдикаримова З.

Енгізу күні: «__» _____ 2018ж.

Алматы қ

Аталған құжат «Қазақмыс» СК» АҚ меншігі болып табылады. Бұл құжатты компаниядан тыс жерге беру сапа жөніндегі басшылық өкілінің рұқсатымен ғана жүзеге асырылады.

"№__ жұмыс данасы " мөртаңбасы болмаса, осы құжаттың көшірмелері бақыланбайтын болып табылады. Жұмыс данасын алу үшін ПРК жүгіну қажет.

МАЗМҰНЫ

1. ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР	3
2. НОРМАТИВТІК СІЛТЕМЕЛЕР	4
3. БЕЛГІЛЕР МЕН ҚЫСҚАРТУЛАР.....	4
4. САҚТАНДЫРУ ОБЪЕКТІЛЕРІНІҢ ТІЗБЕСІ.....	5
5. САҚТАНДЫРУ СОМАЛАРЫН АЙҚЫНДАУ ТӘРТІБІ. ФРАНШИЗА.....	5
6. САҚТАНДЫРУ СЫЙЛЫҚАҚЫСЫ, ОНЫ ТӨЛЕУ ТӘРТІБІ.....	6
7. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЛАРЫНЫҢ ТІЗБЕСІ.....	7
8. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЛАРЫНАН АЛЫП ТАСТАУ ЖӘНЕ САҚТАНДЫРУДЫ ШЕКТЕУ. САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУДАН БАС ТARTУ НЕГІЗДЕРІ ..8	
9. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫНЫҢ ҚОЛДАНЫЛУ МЕРЗІМІ МЕН ОРНЫ.....	12
10. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫН ЖАСАСУ ТӘРТІБІ.....	12
11. ТАРАПТАРДЫҢ ҚҰҚЫҚТАРЫ МЕН МІНДЕТТЕРІ.....	13
12. САҚТАНУШЫНЫҢ САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫ БАСТАЛҒАН КЕЗДЕГІ ІС-ӘРЕКЕТІ....	16
13. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫНЫҢ БАСТАЛҒАНЫН ЖӘНЕ ШЫҒЫНДАРДЫҢ МӨЛ ШЕРІН РАСТАЙТЫН ҚҰЖАТТАРДЫҢ ТІЗБЕСІ.	18
14. САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМДЕРІН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ ТӘРТІБІ МЕН ШАРТТАРЫ. САҚТАНУШЫНЫ НЕМЕСЕ САҚТАНДЫРЫЛУШЫНЫ САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ ҮШІН ҚАЖЕТТІ ЖЕТІСПЕЙТІН ҚҰЖАТТАР ТУРАЛЫ ХАБАРДАР ЕТУ МЕРЗІМІ.....	19
15. САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІ НЕМЕСЕ САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІНЕН БАС TARTУ ТУРАЛЫ ШЕШІМ ҚАБЫЛДАУ МЕРЗІМІ	24
16. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫНЫҢ ҚОЛДАНЫЛУЫ КЕЗЕҢІНДЕ САҚТАНДЫРУ ТӘУЕКЕЛІНІҢ ҰЛҒАЮ САЛДАРЫ	24
17. ҚОС САҚТАНДЫРУ.....	25
18. СУБРОГАЦИЯ.....	25
19. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫН ТОҚТАТУ ТАЛАПТАРЫ.....	25
20. ДАУЛАРДЫ ШЕШУ ТӘРТІБІ.....	26
21. ҚОСЫМША ШАРТТАР.....	26
22. Өзгерістерді және (немесе) толықтыруларды тіркеу парағы.....	27
23. Мерзімді тексерулерді есепке алу парағы.....	28
24. Танысу және көшірмелерді тарату парағы	29

1. ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР

- 1.1. Осы «Қазақмыс» Сақтандыру компаниясы» акционерлік қоғамының автомобиль көлігін ерікті сақтандыру ережелерінің (бұдан әрі - Ережелер) шарттарында «Қазақмыс» СК» АҚ заңды (меншік нысанына қарамастан) және әрекетке қабілетті жеке тұлғалармен (азаматтығына қарамастан) автомобиль көлігін ерікті сақтандыру шарттарын (бұдан әрі - сақтандыру шарты) жасасады.
- 1.2. Осы Ережеге сәйкес автомобиль көлігі деп мемлекеттік тіркеуге жататын, адамдарды және (немесе) жүктерді тасымалдауға арналған механикалық көлік құралдары (мотокөлік, жеңіл, жүк және жүк-қауіпті автомобильдер, тартқыштар, шағын автобустар, автобустар, троллейбустар, трамвайлар, тракторлар, тіркемелер және жартылай тіркемелер, автопоездар) және арнайы автомобильдер (әртүрлі, көбінесе көліктік емес жұмыстарды орындауға арналған) түсініледі.
- 1.3. Сақтанушы Сақтандыру шартында үшінші тұлғаны Сақтандырылған тұлға ретінде анықтай алады.
- 1.4. Заңды тұлғалар, Қазақстан Республикасының әрекетке қабілетті азаматтары, Қазақстан Республикасының аумағында тұрақты тұратын шетелдік азаматтар, азаматтығы жоқ адамдар сақтандырылған адамдар бола алады.
- 1.5. Сақтандырылушының пайдасына Сақтандыру шартын жасасу Сақтанушыны осы Сақтандыру шарты бойынша міндеттерін орындаудан босатпайды.
- 1.6. Егер Сақтандырылушы заңды тұлға болып табылса, онда сақтандыру қорғанысы Сақтандырылушыға, Сақтандырылушының өкімі бойынша Сақтандыру шартында көрсетілген автомобиль көлігін пайдаланатын сақтандырылушының жүргізушілеріне (қызметкерлеріне) қолданылады. Сақтандырылушының көрсетілген жүргізушілері (қызметкерлері) Сақтандыру шарты бойынша басқаруға жіберілген тұлғалар болып табылады.
- 1.7. Сақтанушының, Сақтандырылушының және (немесе) автомобиль көлігін басқаруға рұқсат берілген тұлғаның автомобиль көлігін басқару кезінде өзімен бірге келесі құжаттары болуға тиіс:
 - сақтандырылған автомобиль көлігін басқаруға мүмкіндік беретін рұқсат белгілері бар жүргізуші куәлігі;
 - автомобиль көлігіне тіркеу құжаттары (көлік құралын тіркеу туралы куәлік немесе өзге құжаттар);
 - егер ол Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес қажет болса жол парағы;
 - автомобиль көлігін меншік иесі болмаған жағдайда, оны иелену, пайдалану немесе оған билік ету құқығын растайтын құжат;
 - егер автомобиль көлігі жалдау шартына сәйкес пайдаланылса, жалдау шарты.
- 1.8. Сақтанушы Сақтандыру шартын жасасқан кезде Пайда алушы ретінде кез келген тұлғаны тағайындауға құқылы.
- 1.9. Сақтандыру кезінде автомобиль көлігінің (мүлкінің) иесі болып табылмайтын Сақтанушының, Сақтандырылушының осы автомобиль көлігін (мүлкін) сақтауға қызығушылықтың бар екенін растайтын және оның меншік иесі алдындағы жауапкершілігінің мөлшерін куәландыратын құжаттары болуға тиіс.
- 1.10. Сақтанушыда автомобиль көлігінің иелері болып табылмайтын Сақтандырылушыда сақтандырылған автомобиль көлігін (мүлкін) сақтауға қызығушылық болмаған кезде жасалған сақтандыру шарты жарамсыз болады.
- 1.11. Сақтанушы сақтандыру жағдайы басталғанға дейін Сақтандыру шартында көрсетілген Пайда алушыны бұл туралы Сақтандырушыны жазбаша хабардар ете отырып, басқа адаммен ауыстыруға құқылы.
- 1.12. Пайда алушыны оның Сақтанушымен келісімінен туындайтын Сақтандыру шарты бойынша белгілі бір міндеттерді орындағаннан немесе Сақтандырушыға сақтандыру төлемін жүзеге асыру жөнінде талап қойғаннан кейін басқа тұлға алмастыра алмайды.

2. НОРМАТИВТІК СІЛТЕМЕЛЕР

2.1. Осы Ереже төмендегілерге сәйкес әзірленді:

- «Сақтандыру қызметі туралы» Қазақстан Республикасының Заңы;
- Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексі;

3. БЕЛГІЛЕР МЕН ҚЫСҚАРТУЛАР

Сақтанушы	– Сақтандырушымен Сақтандыру шартын жасасқан заңды (меншік нысанына қарамастан) және әрекетке қабілетті жеке (азаматтығына қарамастан) тұлға.
Сақтандыру мүддесі	– Сақтанушының (Сақтандырылушының, Пайда алушының) тәуекелдерді болғызбауға және сақтандыру жағдайының туындауына жол бермеуге мүліктік мүддесі.
Сақтандырылған Пайда алушы	–өзіне қатысты сақтандыру жүзеге асырылатын тұлға. –Сақтандыру шартына сәйкес сақтандыру төлемін алушы болып табылатын тұлға.
Сақтандыру сыйлықақысы	–сақтандыру жағдайы басталған кезде Сақтанушыға (Пайда алушыға) Сақтандыру шартында айқындалған мөлшерде сақтандыру төлемін жүргізу міндеттемелерін қабылдағаны үшін Сақтанушы Сақтандырушыға төлеуге міндетті ақша сомасы.
Сақтандыру жарнасы	–сақтандыру сыйлықақысын бөліп төлеу кезінде сақтандыру сыйлықақысының бір бөлігі.
Сақтандыру төлемі	–сақтандыру жағдайы басталған кезде Сақтандырушы Сақтанушыға (Пайда алушыға) сақтандыру сомасы шегінде төлейтін ақша сомасы.
Сақтандыру тарифі	–сақтандыру сыйлықақысы мөлшерінің пайыздық немесе ақшалай көрінісі. –□ Сақтандыру шартының талаптарында көзделген Сақтандырушыны белгілі бір мөлшерден аспайтын залалды өтеуден босату. Франшиза тараптардың келісімімен айқындалады. Франшиза шартты (шегерілмейтін) және шартсыз (шегерілетін) болуы мүмкін.
Франшиза	
Шартты (шегерілмейтін) франшиза	–Сақтандырушы франшизаның белгіленген сомасынан аспайтын залал үшін жауапкершіліктен босатылады және егер оның мөлшері франшиза сомасынан артық болса, залалды толық өтеуге тиіс.
Шартсыз (шегерілетін) франшиза	–Сақтандырушы шегерімге жатқызылатын соманың белгіленген мөлшерінен аспайтын залал үшін жауапкершіліктен босатылады, егер зиянның мөлшері шегерімге жатқызылатын сомасынан көп болса, сақтандырушы шегерімге жатқызылған зиянның орнын толтырады.
Сақтандыру аумағы	–Сақтандыру шарты қолданылатын аумақ тараптардың келісімі бойынша белгіленеді.
Тәуелсіз сарапшы	–сараптама жүргізуге қатысатын және өз қызметін мемлекеттік лицензия негізінде жүзеге асыратын арнайы білімі бар жеке және/немесе заңды тұлғалар.
Амортизация	–автомобиль көлігінің шығарылған жылына және жүріп-тұруына қарай есептелетін автомобиль көлігінің тозу пайызы.

4. САҚТАНДЫРУ ОБЪЕКТЛЕРІНІҢ ТІЗБЕСІ

- 4.1. Сақтандыру объектісі Сақтандыру шартында көрсетілген көлік құралын (бұдан әрі – көлік құралы немесе автомобиль көлігі) иеленумен, пайдаланумен, билік етумен, сондай-ақ осы Ережеде айқындалған сақтандыру жағдайларының нәтижесінде оның жоғалу (жойылу) тәуекелімен байланысты Сақтанушының мүлдіктік мүддесі болып табылады.
- 4.2. Осы Ереженің негізінде жасалған сақтандыру шарты бойынша автомобиль көлігі (бұдан әрі - автомобиль көлігі) сақтандыруға жатады:
 - жеңіл, жүк және жүк-жолаушы автомобильдері, тартқыштар, шағын автобустар, автобустар, троллейбустар, трамвайлар, тіркемелер мен жартылай тіркемелер, автопоездар;
 - мотокөлік (мотоциклдер, мотороллерлер, мотоколяскалар, мопедтер, трициклдер, мотонарттар, қарда жүргіштер, мотовелосипедтер-қозғалтқыштың жұмыс көлемі кемінде 49,8 текше см.);
 - арнайы автомобильдер (әртүрлі, негізінен көліктік емес жұмыстарды орындауға арналған).
- 4.3. Сақтандыру шартында ерекше ескертілген тараптардың келісімі бойынша мынадай мүлік (бұдан әрі - мүлік) сақтандырылуы мүмкін: зауыттық жиынтыққа кірмейтін автомобиль көлігінің қосымша орнатылған жабдығы мен керек-жарақтары (автомобиль теле-радиоаппаратурасы, салондардың қосымша жабдығы, жарық, белгі беру жабдығы және басқа да жабдықтар, орындықтардағы тыстар, арнайы сырлау, тіркемені сүйретуге арналған құрылғылар, кондиционер, автомобиль көлігінде орнатылған аспаптар және т.б.).
- 4.4. Сақтандыру шартында тараптардың келісімі бойынша оларға қатысты сақтандыру шарты жасалуы мүмкін автомобиль көлігінің (мүліктің) өзге де түрлері айқындалуы мүмкін.

5. САҚТАНДЫРУ СОМАСЫН АНЫҚТАУ ТӘРТІБІ. ФРАНШИЗА

- 5.1. Сақтандыру сомасы-сақтандыру объектісі сақтандырылған және Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі ішінде басталған барлық сақтандыру жағдайлары бойынша Сақтандырушы жауапкершілігінің шекті көлемін білдіретін ақша сомасы.
- 5.2. Автомобиль көлігін (мүлкін) сақтандыру кезінде сақтандыру сомасы Сақтандыру шартын жасасқан кездегі оның нақты құнынан (сақтандыру құнынан) аспауға тиіс.
- 5.3. Нақты құн деп Сақтандырылушының моральдық және табиғи тозуын ескере отырып, не сол жердегі ұқсас автомобиль көлігінің (мүлкінің) нарықтық құнын негізге ала отырып, не Сақтандыру шартын жасасу кезіндегі оның нарықтық құнын негізге ала отырып, не сауда ұйымы берген анықтама-шот, сарапшының (бағалаушының) сатып алу-сату шарты немесе бағалау негізінде сақтандырылған көліктің (мүліктің) сондай маркалы жаңа автомобиль көлігінің (мүлкінің) құны түсініледі.
- 5.4. Автомобиль көлігінің бастапқы құнын және автомобиль көлігінің амортизациялық есептелуін (тозуын), пайдалану мерзімін, техникалық жай-күйін және тауарлық түрін ескере отырып, тараптардың келісімі бойынша да нақты құны айқындалуы мүмкін.
- 5.5. Сақтандырушы сақтанушының әдейі адастырғанын дәлелдеген жағдайларды қоспағанда, Тараптар Сақтандыру шартында айқындалған автомобиль көлігінің және/немесе мүліктің сақтандыру құнына дау айта алмайды.
- 5.6. Егер Сақтандыру шартында айқындалған сақтандыру сомасы сақтандыру құнынан асып кетсе, ол Сақтандыру шартын жасасу сәтіндегі сақтандыру сомасынан асатын сақтандыру сомасының бөлігінде жарамсыз болып табылады.
- 5.7. Егер Сақтандыру шартын жасасу кезінде сақтандыру сомасы сақтандыру құнынан төмен белгіленсе, Сақтандырушы сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандыру жағдайының басталуы нәтижесінде Сақтанушының (сақтандырылушының) шеккен нақты залалының бір бөлігі мөлшерінде сақтандыру сомасының сақтандыру құнына қатынасына пропорционалды түрде сақтандыру төлемін жүзеге асырады.

- 5.8. Сақтандыру сомасы тараптардың келісімі бойынша келесі шектерде белгіленеді:
- 1) автомобиль көлігі-автомобиль көлігінің нақты құнынан аспайтын мөлшерде;
 - 2) қосымша жабдық – автомобиль көлігіне орнатуды (монтаждауды) ескере отырып, қосымша жабдықтың нақты құны мөлшерінде.
 - 3) кепіл автомобиль көлігі үшін-автомобиль көлігінің нақты құнынан аспайтын мөлшерде немесе қарыз шарты бойынша берешек сомасының мөлшерінде, бірақ сақтандыру шартын жасасу кезінде автомобиль көлігінің нақты құнынан аспайтын мөлшерде.
- 5.9. Сақтандыру шарты бойынша жалпы сақтандыру сомасы сақтандыруға қабылданған әрбір объект бойынша жеке сақтандыру сомасынан құралады.
- 5.10. Сақтандыру шартымен төмендегілер белгіленуі мүмкін:
- 1) жалпы сақтандыру сомасы-сақтандыру қорғауының бүкіл қолданылу кезеңіндегі барлық сақтандыру жағдайлары бойынша жауапкершіліктің жиынтық шекті көлемі;
 - 2) сақтандыруға қабылданған әрбір объект бойынша сақтандыру сомасы;
 - 3) әрбір немесе бірнеше сақтандыру жағдайлары бойынша сақтандыру сомасы;
 - 4) бір оқиғаның нәтижесінде сақтандыру жағдайларының сериясы бойынша сақтандыру сомасы;
 - 5) әрбір сақтандыру тәуекелі бойынша немесе сақтандыру тәуекелдерінің тобы бойынша сақтандыру сомасы;
 - 6) сақтандыру сомаларының өзге түрлері.
- 5.11. Сақтандыру шартында түрі мен мөлшері тараптардың келісімі бойынша айқындалатын шартсыз немесе шартты франшиза көзделуі мүмкін.

6. САҚТАНДЫРУ СЫЙЛЫҚАҚЫСЫ, ОНЫ ТӨЛЕУ ТӘРТІБІ

- 6.1. Сақтандыру шарты бойынша төленуге тиісті сақтандыру сыйлықақысының мөлшері сақтандыру объектісі мен сақтандыру тәуекелінің сипатын ескере отырып, сақтандыру сомасының бірлігінен алынатын сақтандыру сыйлықақысының ставкасын айқындайтын сақтандыру тарифтеріне сәйкес есептеледі.
- 6.2. Сақтандыру шартында жалпы сақтандыру сыйлықақысы белгіленеді. Сондай-ақ Сақтандыру шартында сақтандыру сомасы мен сақтандыру тарифін негізге ала отырып, әрбір объект бойынша және әрбір сақтандыру тәуекелі бойынша сақтандыру сыйлықақысы белгіленуі мүмкін.
- 6.3. Сақтандырушы төлеуге жататын сақтандыру сыйлықақысының мөлшерін айқындау кезінде тәуекел факторларына: шығарылған жылына, сигнал берудің болуына, коммерциялық мақсаттарда пайдалануға және т. б. байланысты айқындалатын базалық сақтандыру тарифтеріне жоғарылату және төмендету коэффициенттерін пайдалануға құқылы.
- 6.4. Сақтандыру сыйлықақысын Сақтанушы бір рет немесе мерзімді сақтандыру жарналары түрінде бөліп-бөліп, қолма-қол немесе қолма-қол ақшасыз нысанда төлеуге тиіс.
- 6.5. Сақтанушы Сақтандыру шартында айтылған мерзімде сақтандыру сыйлықақысын (сақтандыру жарнасын) төлемеген жағдайда, Сақтандырушы сақтандыру сыйлықақысын (сақтандыру жарнасын) төлемеген күннен бастап Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес бір жақты тәртіппен Сақтандыру шартын бұзуға құқылы.
- 6.6. Егер сақтандыру жағдайы енгізілуі мерзімі өткен белгілі бір сақтандыру жарнасын (сақтандыру сыйлықақысын) төлегенге дейін басталса, Сақтандырушы сақтандыру төлемінің мөлшерін айқындау кезінде төленбеген сақтандыру жарнасының (сақтандыру сыйлықақысының) сомасын есепке алуға құқылы.
- 6.7. Егер сақтандыру жағдайы енгізілуі мерзімі өткен белгілі бір сақтандыру жарнасын (сақтандыру сыйлықақысын) төлегенге дейін басталса, Сақтандырушы сақтандыру төлемінен бас тартуға құқылы.

- 6.8. Егер Сақтандыру шартының қолданылуы Сақтанушының сақтандыру сыйлықақысының кезекті бөлігін төлемеуіне байланысты Шарттың бұзылуы салдарынан тоқтатылса, Сақтандыру шарты қайта басталуы мүмкін. Бұл ретте Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі ұзартылмайды. Сақтандырушы Сақтандыру шарты бойынша ол бұзылған сәттен бастап оны қалпына келтіру сәтіне дейінгі кезеңде жауапты болмайды және осы кезеңде болған сақтандыру жағдайлары бойынша сақтандыру төлемі жүзеге асырылмайды.
- 6.9. Бір жылдан астам мерзімге сақтандыру кезінде Сақтандыру шарты бойынша жалпы сақтандыру сыйлықақысы әрбір жылға сақтандыру сыйлықақыларының сомасы ретінде белгіленеді. Бұл ретте бір жылдан аз мерзімге сақтандыру кезінде немесе толық емес жылы бар бір жылдан астам мерзімге сақтандыру жағдайында сақтандыру сыйлықақысы келесідей есептеледі:

Мерзім дейін	1 айға дейін	2 айға дейін	3 айға дейін	4 айға дейін	5 айға дейін	6 айға дейін	7 айға дейін	8 айға дейін.	9 айға дейін	10 айға дейін	11 айға дейін
жылдық сақтандыру сыйлықақысынан %	20%	30%	40%	50%	60%	70%	75%	80%	85%	90%	95%

7. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЛАРЫНЫҢ ТІЗБЕСІ

- 7.1. Сақтандыру жағдайы-Сақтандырушының Сақтанушыға (Пайда алушыға) сақтандыру төлемін жүзеге асыру міндеті туындайтын Сақтандыру шартында көзделген оның басталуының ықтималдығы мен кездейсоқтық белгілері бар оқиға.
- 7.2. Осы Ережеге сәйкес жасалған Сақтандыру шарты бойынша келесі оқиғалардың (жиынтығы немесе олардың кез келген комбинациясы бойынша) нәтижесінде автомобиль көлігінің және/немесе мүліктің жоғалу (жойылу) немесе бүліну тәуекелі сақтандыруға жатады:
- 1) жол-көлік оқиғасы-сақтандырылған автомобиль көлігінің жол бойымен жүруі процесінде және оның қатысуымен туындаған оқиға;
 - 2) өзге де көлік оқиғасы - сақтандырылған автомобиль көлігінің қатысуымен немесе оған қатысты туындаған, кездейсоқ сыртқы әсерден туындаған және/немесе іргелес аумақта (жолға тікелей іргелес және көлік құралдарының толассыз қозғалысына арналмаған аумақтар, оның ішінде аулалар, тұрғын үй массивтері, автотұрақтар, автожанармай құю станциялары, кәсіпорындар) болған оқиға, атап айтқанда: басқа көлік құралымен соқтығысу, жылжымайтын немесе қозғалатын заттарға (құрылыстар, кедергілер, жануарлар және т. б.) соқтығысу (қағу), автомобиль көлігінің аударылуы, құлауы, сондай-ақ оған қандай да бір заттың (қар, мұз және т. б.) құлауы, мұздың астына түсіп кету, топырақтың шөгуді салдарынан жол жамылғысының астына түсіп кету, жылжымалы көлік құралының астынан сақтандырылған автомобиль көлігіне тастың түсуі (оның ішінде сақтандырылған автомобиль көлігінен);
 - 3) өрт (материалдық залал келтіретін және адамдардың қауіпсіздігіне қауіп төндіретін арнайы ошақ орнынан тыс бақылаусыз жану процесі), жарылыс, найзағай түсу;
 - 4) табиғи апаттар, атап айтқанда: дауыл (ауа райы жағдайларынан туындаған Бьюфорт шкаласы бойынша 8 баллға сәйкес келетін жел күші бар ауа массаларының қозғалысы желдің жылдамдығы 60 км/сағ астам) немесе дауыл, бұршақ, су тасқыны, жер сілкінісі, көшкін, сел тасқыны;
 - 5) айдап әкету нәтижесінде автомобиль көлігінің зақымдануын (автомобиль көлігін ұрлау мақсатынсыз заңсыз иелену) қоса алғанда, үшінші тұлғалардың құқыққа қарсы әрекеттері (ұрлауды қоспағанда);
 - 6) жымқыру, ұрлық, қарақшылық, тонау (бұдан әрі осы оқиғалардың тіркесімі «ұрлық» тәуекелі « деп аталады).

- 7.3. Сақтандырылған тәуекелдер мен оқиғалардың нақты тізбесі сақтандыру шартында көрсетіледі.
- 7.4. Осы Ереженің 7.2-тармағының 5) тармақшасында көрсетілген оқиғалардан сақтандыру кезінде Сақтанушы (Сақтандырылушы) сақтандыру қорғанысының қолданылуы кезінде төмендегілерді қамтамасыз етуі тиіс::
- 1) автомобиль көлігі ұрлыққа қарсы дабылмен немесе руль дөңгелегін иммобилизациялайтын құрылғымен жабдықталған;
 - 2) түнде автомобиль көлігі қауіпсіз қоршалған жерде, күзетілетін тұрақта немесе көлікжай ішінде болды;
 - 3) автомобиль көлігін қараусыз қалдырған кезде барлық терезелер мен құлыптар жабылып, ұрлыққа қарсы дабыл қосылды немесе руль дөңгелегі иммобилизацияланды.
- 7.5. Сақтанушы (Сақтандырылушы) осы Ереженің 7.4-тармағында көрсетілген Шарттарды сақтамаған жағдайда, сақтандырушы осы Ереженің 7.2-тармағының 5-тармақшасында көрсетілген оқиғалардан туындаған сақтандыру жағдайы бойынша сақтандыру төлемінен бас тартуға құқылы.
- 7.6. Сақтандыру өтемі осы Ереженің 7.7 және 7.8-тармақшаларында көрсетілген автомобиль көлігін пайдалану жағдайларын қоспағанда, Сақтанушының өтініш-сауалнамасында көрсетілген автомобиль көлігінің мақсатына сәйкес жолаушыларды, жүктерді және багажды тасымалдау үшін рұқсат етілген маршруттар бойынша автомобиль көлігімен сапарларды орындауға байланысты оқиғалар бойынша Сақтандырушының жауапкершілігін көздейді.
- 7.7. Қосымша өтелім автомобиль көлігімен арнайы бағдарламалар бойынша сапарларды орындаумен байланысты оқиғалар бойынша, атап айтқанда: сынақтар, рекордтар белгілеу, автомобиль техникасын көрсету үшін, жүргізуші құрамын оқыту үшін, патрульдеу, өртпен күрес, автомобиль көлігіне бірдеңені шашып тастау кезінде және жоғары тәуекелді көздейтін басқа да оқиғалар бойынша Сақтандырушының жауапкершілігін көздейді. Қосымша өтеу қосымша сақтандыру сыйлықақысы үшін және тек тараптардың келісімі бойынша беріледі.
- 7.8. Сақтандырудың арнайы шарттары (негізгі шарттарға қосымша) соғыс, агрессия, әскери іс-қимылдар және негізгі немесе қосымша шарттарда сақтандыру кезінде өтелетін тәуекелдер қатарынан осы Ережелермен алып тасталатын басқа да қауіптер жағдайына тәуекелдерді жабуды көздейді. Арнайы шарттар бойынша сақтандыру өтемі қосымша сақтандыру сыйлықақысы үшін және тараптардың келісімі бойынша ғана беріледі.
- 7.9. Сақтандыру жағдайы ретінде қаралатын оқиға төменде санамаланған барлық белгілерге ие болуы тиіс:
- 1) оқиғаның басталу ықтималдығы мен кездейсоқтығы;
 - 2) оқиғаның басталуының нақты уақытына немесе орнына, сондай-ақ оқиғаның басталуы нәтижесіндегі залалдар мөлшеріне қатысты болжанбайтындығының болмауы;
 - 3) оқиға шарттың қолданылу шегінде сөзсіз және объективті түрде болуға тиіс деген қауіптің болмауы, ол туралы Тараптар немесе, ең болмағанда, Сақтанушы көрінеу білген немесе алдын ала хабардар болған;
 - 4) оқиғаның басталуы Сақтанушының (Сақтандырылушының, Пайда алушының) мүліктік мүддесі үшін теріс, тиімсіз экономикалық салдарларға ие;
 - 5) оқиғаның басталуы Сақтанушының (Сақтандырылушының, Пайда алушының) ерік білдіруімен және (немесе) пиғылымен байланысты емес және пайда алу және (немесе) ұтыс алу (алыпсатарлық тәуекел) мақсатын көздемейді.
- 8. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЛАРЫНАН ЕРЕКШЕЛІКТЕР ЖӘНЕ САҚТАНДЫРУДЫ ШЕКТЕУ. САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУДАН БАС ТАРТУ НЕГІЗДЕРІ.**
- 8.1. Сақтандырушы Сақтанушыға, егер сақтандыру жағдайы сақтандыру жағдайының салдарынан орын алса, сақтандыру төлемінен толық немесе ішінара бас тартуға құқылы:

- 1) қажетті қорғаныс және аса қажеттілік жағдайында жасалған іс-әрекеттерді қоспағанда, Сақтанушының, Сақтандырылушының және(немесе) Пайда алушының сақтандыру жағдайының туындауына бағытталған не оның басталуына ықпал ететін қасақана іс-әрекеттері;
 - 2) заң актілерінде белгіленген тәртіппен сақтандыру жағдайымен себептік байланыста болатын қасақана қылмыстар немесе әкімшілік құқық бұзушылықтар деп танылған Сақтанушының, Сақтандырылушының және(немесе) Пайда алушының іс-әрекеттері.
- 8.2. Сақтандырушының сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тартуы үшін мыналар да негіз болуы мүмкін:
- 1) Сақтанушының Сақтандырушыға сақтандыру объектісі, сақтандыру тәуекелі, сақтандыру жағдайы және оның салдары туралы көрінеу жалған мәліметтер хабарлауы;
 - 2) Сақтанушының сақтандыру жағдайынан болған шығындарды азайту жөнінде шараларды қасақана қолданбауы;
 - 3) Сақтанушының залал келтіруге кінәлі тұлғадан шығынның тиісті өтемін алуы;
 - 4) Сақтанушының Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталу мән-жайларын тергеуде және оған келтірілген залалдың мөлшерін анықтауда кедергі жасауы;
 - 5) Сақтандырушыны сақтандыру жағдайының басталғаны туралы хабардар етпеу немесе уақтылы хабардар етпеу, егер Сақтандырушының сақтандыру жағдайының басталғаны туралы уақтылы білгені не Сақтандырушыда бұл туралы мәліметтердің болмауы, сондай-ақ хабардар етпеу немесе уақтылы хабардар етпеу Сақтанушының еркіне байланысты емес себептерге байланысты болған және осы фактіні растайтын тиісті құжаттар ұсынылған жағдайда оның сақтандыру төлемін жүзеге асыру міндетіне әсер ете алмағаны дәлелденбесе, оған сақтандыру төлемінен бас тарту құқығын береді;
 - 6) Сақтанушының сақтандыру жағдайының басталуына жауапты тұлғаға өзінің талап қою құқығынан бас тартуы, сондай-ақ Сақтандырушыға талап қою құқығының Сақтанушысына өтуі үшін қажетті құжаттарды беруден бас тартуы;
 - 7) осы Ережеде көрсетілген өзге де жағдайлар.
- 8.3. Сақтандырушыны осы Ереженің 8.1-8.2-тармақтарында көзделген оның заңсыз әрекеттері себептері бойынша сақтанушы алдындағы сақтандыру жауапкершілігінен босату бір мезгілде Сақтандырушыны Сақтандырылушыға немесе Пайда алушыға сақтандыру төлемін жүзеге асырудан босатады.
- 8.4. Сақтандыруға автомобиль көлігі мен мүлкінің мынадай түрлері қабылданбайды:
- 1) шанақ пен лак-бояу жабынына айтарлықтай тоттану немесе механикалық зақымдануы бар автомобиль көлігі. Шанақтың едәуір тотығуы дегеніміз-металдың түсуі немесе дәнекерленген қосылыстардың тоттануы арқылы өтпелі тоттану. Айтарлықтай механикалық зақымданулар деп автомобиль көлігі пайдалануға жарамсыз механикалық зақымданулар түсініледі;
 - 2) шанақ нөмірі жоқ не олар тіркеу құжаттарына сәйкес келмейтін автомобиль көлігі;
 - 3) Қазақстан Республикасына кіру кезінде кедендік ресімдеу рәсімінен өтпеген автомобиль көлігі;
 - 4) сақтандырылған автомобиль көлігіндегі антикварлық және бірегей заттар, бағалы металдардан, жартылай бағалы және қолдан жасалған тастардан жасалған бұйымдар, коллекциялар, қолжазбалар, картиналар, діни табыну заттары, ақша белгілері, бағалы қағаздар, құжаттар, фотосуреттер, атыс қаруы және жарылғыш заттар, сондай-ақ Сақтандырылушыға және оның отбасы мүшелеріне тиесілі емес не сатуға арналған немесе кәсіпкерлік қызметпен байланысты заттар;
 - 5) осы Ереженің 7.2-тармағының 5) тармақшасында көрсетілген оқиғалардан сақтандыру кезінде автомагнитолдардың антирадарлары, алмалы-салмалы панельдері, алмалы-салмалы автомагнитолдары.
- 8.5. Егер автомобиль көлігінің және/немесе мүліктің жоғалуы (жойылуы) немесе зақымдануы сақтандыру салдарынан болса, сақтандыру жағдайы болып табылмайды және Сақтандырушы сақтандыру төлемін жүзеге асырмайды:

- 1) Сақтанушының, Сақтандырылушының автомобиль көлігін (көлік құралдарын) пайдалану қағидаларын бұзуы, оның ішінде техникалық ақаулы көлік құралын, белгіленген тәртіппен техникалық байқаудан өтпеген көлік құралын пайдалануы, сондай-ақ өрт қауіпсіздігі қағидаларын, өрт қауіпті және жарылыс қауіпті заттар мен заттарды тасымалдау және сақтау қағидаларын, жолаушылар мен жүктерді тасымалдау кезіндегі қауіпсіздік талаптарын бұзуы;
- 2) Сақтандыру шартында көрсетілген сақтандыру аумағының шегінен тыс жерде көлік құралының зақымдануы немесе жоғалуы (ұрлануы, айдап әкетілуі);
- 3) егер Сақтанушы немесе шартта көрсетілген тұлға мынадай жай-күйлердің бірінде болса, көлік құралының зақымдануы немесе жоғалуы: психикаға белсенді әсер ететін затты (қандай да бір) пайдалану фактісі анықталса, мас болу белгілері анықталмаса; дәрежесі бойынша алкогольдік масан болу (жеңіл, орташа, ауыр); басқа психобелсенді заттарды (есірткі - опиоидтар, каннабиноидтар, кокаин, седативті, ұйықтататын заттар, психостимуляторлар, галлюциногендер, ұшпа ерітінділер және басқалар) пайдаланудан және/немесе организмнің психомоторлық функцияларына әсер ететін дәрілік препараттарды қолданғаннан кейін туындаған масандық (есірткілік, уытқұмарлық) жай-күйі;
- 4) бұл тұлғалар егемен мемлекеттердің агенттері болып табыла ма және осы іс-әрекеттер нәтижесінде залал кездейсоқ немесе қасақана келтірілгеніне қарамастан, бір немесе одан да көп тұлғаның саяси немесе лаңкестік мақсаттарға қол жеткізуге бағытталған кез келген іс-қимылы;
- 5) кез келген үкіметтің (азаматтық, әскери немесе қолданыстағы defacto) немесе мемлекеттік немесе жергілікті биліктің тарапынан немесе өкімі бойынша тәркілеу, мемлекет меншігіне алу, басып алу, ұстау, қамауға алу, реквизициялау;
- 6) соғыс, агрессия, сыртқы жаулардың соғыс әрекеттері (соғыс жарияланғанына немесе жарияланбағанына қарамастан), азаматтық соғыс, толқулар, революция, бүлік, соғыс жағдайы, билікті басып алу әрекеттері, әскери төңкеріс немесе басқа да заңсыз жолмен билікті басып алған адамдар мен органдардың әрекеттері;
- 7) атом немесе ядролық ыдырауды және/немесе синтезді немесе кез келген ұқсас реакцияны немесе радиоактивті күштер мен заттарды пайдаланатын кез келген қарудың әрекеттері;
- 8) тәртіпсіздіктер, азаматтық толқулар және еңбек тәртібін бұзу;
- 9) зауыттық ақау салдарынан келтірілген залал;
- 10) көлік құралын мақсатсыз пайдалану, сондай-ақ көлік құралын сақтанушының өтініш-сауалнамасында көрсетілгеннен өзге мақсаттарда пайдалану;
- 11) ол туралы Сақтанушы немесе шартта көрсетілген адам білген немесе білуге тиіс болған техникалық ақауы бар көлік құралын пайдалану/қолдану;
- 12) көлік құралын арнайы бағдарламалар бойынша пайдалану, атап айтқанда: сынақтар, тест-драйвтар, рекордтар орнату, жарнамалық, ойын-сауық сипатындағы әртүрлі техниканы немесе декорацияларды көрсету, жүргізуді үйрету, өрттермен, ластанулармен күресу, біреуді немесе бірдеңені құтқару және тәуекелі жоғары басқа да оқиғалар үшін, сол сияқты көлік құралын Сақтанушының мәлімдемесінде көрсетілгеннен өзге мақсаттарда пайдалану;
- 13) сақтандырылған көлік құралына қатысты құқыққа қарсы әрекеттер жасайтын тұлғаларды қоспағанда, сақтандырылған көлік құралын сақтандыру шартында көрсетілгеннен өзге тұлғаның пайдалануы;
- 14) сақтандырылған көлік құралын Сақтандырушының жазбаша келісімінсіз жалға, лизингке, жалдауға немесе пайдалануға беру;
- 15) біртіндеп қолданыстағы себептерді қоса алғанда, бірақ олармен шектелмей, тозу, тот, коррозия, көгеру, зең, дымқыл немесе құрғақ шірік, біртіндеп нашарлау, жасырын ақаулар, зауыттық ақау, баяу дамып келе жатқан деформация немесе бұрмалау, жәндіктердің қалдықтары, кез-келген түрдегі паразиттер/микробтардың әрекеттері және кеміргіштер, зауыттық ақау;

- 16) көлік құралының ақаулығы, электр сымдарының және өзге де электр жабдықтарының тұйықталуы нәтижесінде туындаған өрт;
 - 17) көлік құралын көліктің кез келген түрімен тасымалдау;
 - 18) көлік құралын жылыту үшін от көздерін пайдалану.
- 8.6. Сақтандыру жағдайы болып табылмайды:
- 1) құрал-саймандар жиынтығының, дәрі қобдишасының, өрт сөндіргіштің, апаттық тоқтау белгісінің, ұрлыққа қарсы стационарлық құралдардың ұрлануынан, зақымдануынан, жойылуынан туындаған залалдар, егер оларды дайындаушы зауыт орнатпаса немесе қосымша жабдық ретінде сақтандырылмаса;
 - 2) егер бұл ретте автомобиль көлігінің басқа тораптары мен бөлшектерінің осы сақтандыру жағдайынан туындаған зақымдануы болмаса, шиналардың немесе доңғалақ дискілерінің зақымдануынан болған шығындар;
 - 3) тіркеу белгілерін ұрлаудан туындаған залалдар;
 - 4) автомобиль көлігін пайдалану нәтижесінде оның бөлшектерінің, тораптары мен агрегаттарының сынуынан, істен шығуынан, істен шығуынан, оның ішінде агрегаттардың ішкі қуыстарына бөгде заттар мен заттардың түсуі салдарынан келтірілген залалдар;
 - 5) автомобиль көлігінің, қосымша жабдықтың табиғи тозуына байланысты шығындар;
 - 6) жүк автомобильдерін, жеңіл автомобильдердің жүк модификацияларын, тіркемелер мен жартылай тіркемелерді сақтандыру кезінде тенттің зақымдануынан немесе ұрлануынан туындаған залалдар.
- 8.7. Сақтандырушының шарт бойынша сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тартуы үшін мыналар да негіз болуы мүмкін:
- 1) шарт күшіне енген кезеңде сақтандыру жағдайының басталуы;
 - 2) құзыретті органдардың сақтандыру жағдайы туралы қорытындысының болмауы;
 - 3) Сақтанушының сақтандыру сыйлықақысын немесе оның кезекті бөлігін Сақтандыру шартында белгіленген мерзімде енгізбеуі;
 - 4) Сақтанушының (Сақтандырылушының) Сақтандыру шартында көзделген өз міндеттерін елеулі түрде бұзуы. Тараптар, кез келген жағдайда, Сақтанушының (Сақтандырылушының) Шарт бойынша сақтандыру жағдайының басталуына әкеп соққан немесе ықпал еткен (әкеп соғуы мүмкін немесе ықпал етуі мүмкін) өз міндеттерін осындай бұзушылықтары (орындамауы/тиісінше орындамауы), сондай-ақ Сақтанушының/Сақтандырылушының шарт бойынша өз міндеттемелерін орындамауы және/немесе тиісінше орындамауы (мысалы, тұтану кілтін Сақтандыру шартының талаптарына сәйкес сақтандырылғандар санына жатпайтын тұлғаға беруі) елеулі болып табылатынын анықтады.
 - 5) Сақтанушының Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталуына кінәлі тұлғадан шығындарды өтеуді талап ету құқығының өтуі үшін қажетті құжаттарды беруден бас тартуы.
 - 6) сақтандыру жағдайының басталуына кінәлі тұлғадан залалды тиісті өтеуді алу;
 - 7) Сақтанушының (Пайда алушының) қажетті қорғаным және аса қажеттілік жағдайында жасалған іс-әрекеттерді қоспағанда, сақтандыру жағдайының туындауына бағытталған не оның басталуына ықпал ететін қасақана іс-әрекеттері;
 - 8) Сақтанушының Сақтандырушыға сақтандыру объектісі, сақтандыру тәуекелі, сақтандыру жағдайы және оның салдары туралы көрінеу жалған мәліметтер хабарлауы;
 - 9) сақтанушының сақтандыру жағдайынан болған шығындарды азайту жөнінде шараларды қасақана қолданбауы;
 - 10) Сақтанушы Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталу мән-жайларын тергеп-тексеруге және оған келтірілген залалдың мөлшерін белгілеуге кедергі келтіруі;
 - 11) сақтандыру шартында көрсетілмеген тұлғаларға тұтану кілтін, басқару пультын, салпыншақты-дабылды басқару пультын, картчканы, электрондық және электрондық-механикалық айдап кетуге қарсы жүйелердің белсенді және пассивті активаторларын, сақтандырылған көлік құралының айдап кетуге қарсы механикалық құрылғыларының кілтін, сондай-ақ оған құқық белгілейтін құжаттарды беру;

- 12) Сақтанушының (Сақтандырылушының) Сақтандырушыны жазбаша нысанда Сақтандырушыны көрсетілген оқиғалардың бірі басталған сәттен бастап 3 (үш) жұмыс күні ішінде сигнал беруді басқару пультінің, карточканың, электрондық және электрондық-механикалық ұрлыққа қарсы жүйелердің белсенді және пассивті активаторларының, сақтандырылған көлік құралының ұрлыққа қарсы механикалық құрылғыларының кілтіннің жоғалғаны туралы хабардар етпеуі;
 - 13) егер сақтандырылған көлік құралын ұрлау/айдап әкету кезінде оның күзет дабылы «қатты» күзет режимінде іске қосылмаса (көлік құралы тиісті күзет дабылымен жаракталған жағдайда).
- 8.8. Сондай-ақ шарт бойынша жабылмайды:
- 1) Сақтанушының бүлінген көлік құралын сақтау және тасымалдау, жарамсыз (жойылған) көлік құралын кәдеге жарату жөніндегі шығыстары;
 - 2) сақтандыру жағдайына және оны уәкілетті органдарда дәлелдеуге байланысты істерді жүргізуге арналған шығыстар (ксерокөшірмелерге, нотариалдық куәландыруға, сараптамаға, адвокаттың, өкілдің, аудармашының қызметтеріне ақы төлеуге арналған шығыстар және т. б.);
 - 3) көлік құралын жақсарту және жаңғырту жөніндегі шығыстар;
 - 4) Сақтанушының моральдық зияны және тұрақсыздық айыбы;
 - 5) үшінші тұлғаларға келтірілген зиян;
 - 6) Сақтанушының (Пайда алушының) жіберіп алған пайдасы;
 - 7) сақтандыру жағдайының басталуы нәтижесінде Сақтанушыға салынған айыппұлдарды, өсімпұлдарды, тұрақсыздық айыбын және/немесе өзге де әкімшілік жазалар мен санкцияларды өтеу жөніндегі шығыстар;
 - 8) көлік құралының тауарлық түрін жоғалту;
 - 9) көлік құралының табиғи тозуына байланысты шығындар;
 - 10) Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында көзделген басқа да жағдайлар.

9. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫНЫҢ ҚОЛДАНЫЛУ МЕРЗІМІ МЕН ОРНЫ

- 9.1. Сақтандыру шарты Сақтандыру шартында белгіленген мерзімде күшіне енеді және тараптар үшін міндетті болады.
- 9.2. Сақтандыру шарты осы Қағидалардың 19.1-тармағына сәйкес өз қолданысын тоқтатады.
- 9.3. Егер Сақтандыру шартында өзгеше белгіленбесе, сақтандыру қорғанысының қолданылу кезеңі Сақтандыру шартының қолданылу мерзімімен сәйкес келеді.
- 9.4. Сақтандыру шартының қолданылу орны (сақтандыру аумағы) Сақтандыру шартында көрсетілген аумаққа ғана қолданылады.

10. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫН ЖАСАСУ ТӘРТІБІ

- 10.1. Сақтандыру шарты Сақтанушы қол қойған толтырылған өтініш-сауалнама негізінде жасалады.
- 10.2. Сақтанушы толтырған өтініш-сауалнама Сақтандыру шартының ажырамас бөлігі болып табылады.
- 10.3. Сақтандыру шартын жасасу кезінде Сақтанушы Сақтандырушыға Сақтанушыға (Сақтандырылушыға) белгілі, сақтандыру жағдайының басталу ықтималдығын және оның басталуынан (сақтандыру тәуекелінен) болатын ықтимал шығындардың мөлшерін айқындау үшін елеулі мәні бар барлық мән-жайларды, егер бұл мән-жайлар Сақтандырушыға белгілі болмаса және белгілі болуға тиіс болмаса, хабарлауға міндетті. Сақтандыру шартының талаптарына байланысты елеулі мән-жайларды сақтандырушы айқындайды және сақтандыру шартын жасасу кезінде Сақтанушы ұсынатын өтініш-сауалнамада көрсетілген.
- 10.4. Сақтандырушының өтініш-сауалнамасында көрсетілген сұрақтарға Сақтанушының елеулі мән-жайларға қатысты жауаптары болмаған кезде Сақтандыру шарты жасалмайды. Егер Сақтандыру шарты Сақтанушының Сақтандырушының қандай да бір сұрақтарына

жауаптары болмаған кезде жасалған болса, соңғысы кейіннен Сақтанушы тиісті мән-жайларды хабарламаған негізде Сақтандыру шартын бұзуды не оны жарамсыз деп тануды талап ете алмайды.

- 10.5. Сақтандырушы өтініш-сауалнаманың нысанын және сұратылған мәліметтерін өзгертуге құқылы.
- 10.6. Сақтандырылған автомобиль көлігі және/немесе мүлік туралы ақпараттың дұрыстығына Сақтанушы жауапты болады.
- 10.7. Егер Сақтандыру шартын жасасқаннан кейін Сақтанушы Сақтандырушыға көрінеу жалған мәліметтерді хабарлағаны анықталса, Сақтандырушы Сақтандыру шартын жарамсыз деп тануды талап етуге құқылы.
- 10.8. Егер Сақтанушы үндемеген мән-жайлар жойылса, Сақтандырушы Сақтандыру шартын жарамсыз деп тануды талап ете алмайды.
- 10.9. Қажет болған жағдайда Сақтандырушының өз қалауы бойынша Сақтанушыдан талап етуге құқығы бар және Сақтанушы сақтандыруға ұсынылатын автомобиль көлігі мен мүлікке меншік құқығын (пайдалану, иелену және/немесе билік ету құқығын) растайтын, оның құны мен сипаттамасын куәландыратын құжаттарды қоса беруге тиіс.
- 10.10. Сақтандыру шартында көрсетілуге жататын талаптардың толық еместігі үшін Сақтандырушы жауапты болады. Дау туындаған жағдайда, салдарынан Сақтандыру шарты бойынша оның жекелеген талаптарының толық болмауы, дау Сақтанушының пайдасына шешіледі. Осы тармақтың талаптары қайта Сақтандыру шарттарына қолданылмайды.
- 10.11. Сақтандыру шартын жасасқан кезде Сақтандырушы Сақтанушыдан талап етуге құқылы:
 - 1) автомобиль көлігін (мүлкін) қарап тексеруді жүргізу мүмкіндігін қамтамасыз ету;
 - 2) Сақтандырушы автомобиль көлігінің және/немесе мүліктің бар-жоғын және жай-күйін (қарап-тексеру жүргізуге), Сақтанушы автомобиль көлігі және/немесе мүлкі туралы хабарлайтын мәліметтердің дұрыстығын тексеруге, ал қажет болған кезде оның нақты құны мен тәуекел дәрежесін белгілеу мақсатында сараптама тағайындауға құқылы.
- 10.12. Сақтандыру шарты жазбаша түрде жасалады.
- 10.13. Егер Сақтандыру шартында заң актілерінде көзделгендермен салыстырғанда Сақтанушының жағдайын нашарлататын талаптар қамтылса, осы заң актілерінде белгіленген ережелер қолданылады.
- 10.14. Сақтандыру шарты жоғалған жағдайда Сақтандырушы Сақтанушының өтініші бойынша төлнұсқасымен бірдей заңды күші бар телнұсқа жазып береді.
- 10.15. Сақтандыру шартына өзгерістер мен толықтырулар оның қолданылу мерзімі ішінде тараптардың келісімімен ғана енгізілуі мүмкін және қосымша келісіммен ресімделеді.

11. ТАРАПТАРДЫҢ ҚҰҚЫҚТАРЫ МЕН МІНДЕТТЕРІ

- 11.1. Сақтанушының құқығы бар:
 - 1) болған оқиғаны сақтандыру жағдайы деп таныған кезде осы Ережеде белгіленген тәртіппен және мерзімде сақтандыру төлемін алу;
 - 2) Сақтандыру шарты жоғалған жағдайда-оның телнұсқасын алуға болады;
 - 3) Сақтандырушының келісімімен шарттың талаптарын өзгертуге;
 - 4) осы Сақтандыру ережелерімен белгіленген тәртіпте және мерзімде шартты мерзімінен бұрын бұзу.
- 11.2. Сақтанушы міндетті:
 - 1) сақтандыру сыйлықақысын Шартта көрсетілген мөлшерде және мерзімде төлеу;
 - 2) Шарттың қолданылу кезеңінде сақтандыру объектісіне қатысты қолданылатын басқа Сақтандыру шарттары туралы хабарлау;
 - 3) Сақтандырушының өкілін немесе оның өкілін зақымдалған сақтандырылған көлік құралын тексеруге кедергісіз жіберу;
 - 4) көлік құралын коммерциялық мақсаттарда: такси, маршруттық такси, жеке тасымалдаумен айналысу және т. б. сияқты, сондай-ақ Сақтанушы өтініш-сауалнамада көрсеткеннен өзге мақсаттарда пайдаланған кезде - 3 (үш) жұмыс күні ішінде бұл туралы сақтандырушыға

- жазбаша түрде хабарлау;
- 5) көлік құралын мақсатына сәйкес және Сақтанушы өтініш-сауалнамада көрсеткен мақсаттарда ғана пайдалануға, сондай-ақ оны қорғауға (Сақтанушының өтініш-сауалнамасына сәйкес), жол жүрісі қағидаларын сақтауға барлық шараларды қолдануға құқылы;
 - 6) өрт қауіпсіздігінің барлық талаптарын сақтауға, оның ішінде міндетті түрде өртке қарсы қызметтердің ұйғарымы бойынша өртке қарсы режимнің жіберілген бұзушылықтарын жоюға;
 - 7) автомобиль көлігін пайдалану құқығы сақтандыру шартында көрсетілмеген тұлғаға берілген жағдайда Сақтанушы 2 (екі) жұмыс күні ішінде бұл туралы сақтандырушыға дереу жазбаша хабарлауға міндетті.
 - 8) Сақтандырушымен жазбаша келісілген мерзімде зардап шеккен сақтандырылған көлік құралын қарап тексеруді жүргізу үшін Сақтандырушының өкіліне (сақтандыру компаниясының өкіліне) беру;
 - 9) ЖКО кезінде ЖКО сәтінен бастап төрт сағат ішінде психикалық белсенді заттарды пайдалану фактісін және мас болу жағдайын анықтау үшін медициналық куәландырудан өту;
 - 10) дереу, бірақ сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиға басталған сәттен бастап 3 (үш) жұмыс күнінен кешіктірмей бұл туралы Сақтандырушыны жазбаша хабардар етуге міндетті;
 - 11) сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандырылған көлік құралының оның өкілі Сақтандырушыны қарап шыққанға дейін оның сақтандыру жағдайы басталуының нәтижесінде болған күйінде сақталуын қамтамасыз етуге міндетті;
 - 12) сақтандыру төлемін алған кезде Сақтандырушыға барлық құжаттар мен дәлелдемелерді беру және оған Сақтандырушының өзіне өткен талап ету құқығын жүзеге асыруы үшін қажетті барлық мәліметтерді хабарлау;
 - 13) егер Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген талап қою мерзімі ішінде заң бойынша немесе шарт бойынша сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тарту үшін негіз болған мән-жай анықталса, Сақтандырушыдан тиісті жазбаша хабарлама алынған кезден бастап 15 (он бес) жұмыс күні ішінде сақтандырушыға сақтандыру төлемінің сомасын қайтаруға міндетті;
 - 14) 1 (бір) жұмыс күні ішінде франшиза және амортизация туралы шарттың қолданылуын ескере отырып, сақтандыру жағдайы басталған күнгі көлік құралының нарықтық құны мөлшерінде сақтандыру төлемін алған кезде: Сақтандырушыға жазбаша өтініш-абандон (Сақтанушының Сақтандырушының пайдасына сақтандырылған көлік құралына мүліктік құқықтан бас тартуы) беру және Сақтандырушының меншігіне көлік құралын немесе оның қалдықтарын, кілттердің жиынтықтарын салпыншақтармен бірге (түпнұсқалар), сақтандырылған көлік құралына құқық белгілейтін құжаттарды (түпнұсқалар) беру, сондай-ақ көлік құралын әкімшілік полиция комитетіндегі есептен өз күшімен және өз есебінен шығару. Бұл ретте Сақтанушы сақтандыру төлемі жүзеге асырылғанға дейін Сақтандырушының пайдасына сақтандырылған көлік құралына мүліктік құқықтардан Сақтанушының бас тартуына Пайда алушының жазбаша келісімін беруге міндетті.
 - 15) көлік құралын пайдалану жөніндегі нұсқаулықтың талаптарын және дайындаушы зауыттың ұсынымдарын сақтау;
 - 16) дайындаушы зауыт арнайы келіскен және ұсынған жинақтауыштар мен шығыс материалдарын ғана пайдалану;
 - 17) сақтандыру жағдайы басталған кезде құзыретті органдарға сақтандыру жағдайының басталғаны туралы дереу мәлімдеу;
 - 18) сақтандыру жағдайының фактісі бойынша қалпына келтіру жөндеуінен кейін қалпына келтіру фактісін тіркеу мақсатында көлік құралын Сақтандырушыға қарап тексеруге ұсыну қажет.
 - 19) Сақтандыру шартында көрсетілмеген тұлғаларға тұтану кілттерін, басқару пульттерін,

салпыншақтарды, карточкаларды, электрондық және электрондық-механикалық айдап кетуге қарсы жүйелердің белсенді және пассивті активаторларын, сақтандырылған көлік құралының айдап кетуге қарсы механикалық құрылғыларының кілттерін, сондай-ақ оған құқық белгілейтін құжаттарды бермеуге тиіс.

- 20) тастар түскен, әртүрлі бөгде заттар (қар мен мұз, ағаштар мен олардың бұтақтары, ғимараттардың бөліктері мен терезеден лақтырылған заттар, көлік құралдары мен ұшу объектілерінің сынықтары, жарылыс толқынымен лақтырылған басқа заттардың қалдықтары) құлаған кезде сақтандыру жағдайын тіркеу үшін сақтандыру компаниясының өкілін шақыру қажет. Егер бөтен заттардың құлауы қаладан тыс жерде болған жағдайда Сақтанушы қалаға келгеннен кейін тез арада, бірақ сақтандыру жағдайы басталған сәттен бастап 3 (үш) жұмыс күнінен кешіктірмей зақымдануларды тіркеу үшін Сақтандырушының жақын жердегі филиалына/ өңірлік бөлімшесіне жүгінуге міндетті.
 - 21) сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандыру жағдайы басталуының мән-жайларына тергеу жүргізуге уәкілетті тиісті құзыретті органдарға дереу мәлімдеуге, атап айтқанда:
 - әкімшілік полиция комитетінің органдары;
 - өрт нәтижесінде пайда болған зақымданулар жағдайында өртке қарсы қызмет органдары;
 - тиісті аумақта дүлей зілзалалардың туындау фактісін растайтын тиісті құжаттарды алу үшін дүлей зілзалалардың салдарынан автомобиль көлігі зақымданған жағдайда-қоршаған ортаның жай-күйін қадағалау мен бақылауды жүзеге асыратын мемлекеттік орган;
 - жүргізушінің және/немесе жолаушылардың өмірі мен денсаулығына зиян келтірілген жағдайда медициналық мекеме;
 - егер сақтандыру компаниясы өкілін шақыру немесе келу мүмкін болмаса немесе айтарлықтай қиын болса, елді мекендерден және ұялы байланыспен қамтамасыз етілген орындардан едәуір қашықтықта оқиғаның басталуы салдарынан Сақтанушы (басқаруға жіберілген тұлға) бірінші мүмкіндік болған кезде сақтандыру компаниясының өкілін (сақтандырушының өкілін) шақыруға және зақымданған автомобиль көлігін жөндеуге дейін Ереженің осы тармағының 10) тармақшасына сәйкес келісілген мерзімдерде қарап тексеру және зақымдануларды тіркеу үшін беруге міндетті..
 - 22) Сақтанушының шартта және Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында көзделген басқа да құқықтары мен міндеттері бар.
- 11.3. Сақтандырушы құқылы:
- 1) Сақтанушы хабарлаған ақпаратты тексеру;
 - 2) егер сақтандыру жағдайы басталған кезде көлік құралын шартта сақтандырылушы ретінде көзделмеген тұлға басқарса, сақтанушыға/пайда алушыға сақтандыру төлемінен бас тартуға;
 - 3) Сақтанушы шарттың талаптарын бұзған жағдайда Сақтандырушы Сақтанушыға міндетті түрде оларды жою жөнінде жазбаша нұсқаулар беруге құқылы;
 - 4) құзыретті органдардан сақтандыру жағдайы туралы барлық қажетті құжаттаманы сұратуға;
 - 5) егер сақтандыру жағдайы шарт талаптарының бұзылуы салдарынан, сондай-ақ осы сақтандыру ережесінің талаптарында көрсетілген негіздер бойынша болса, Сақтанушыға/Пайда алушыға сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тартуға;
 - 6) сақтандыру төлемін жүзеге асырған кезде Сақтандырушыға тиесілі сақтандыру сыйлықақыларын не сақтандыру жарналарын сақтандыру төлемі жүзеге асырылғаннан кейін төленуге жататын сақтандыру сыйлықақылары мен сақтандыру жарналарын қоса алғанда, сақтандыру шартының талаптарында көзделген толық мөлшерде есепке жатқызуды жүргізу;
 - 7) Сақтанушы сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына әкеп соғатын мән-жайлар туралы хабардар еткен жағдайда шарттың талаптарын өзгертуді немесе қосымша сыйлықақы төлеуді талап етуге;
 - 8) құзыретті органдардың деректері мен құжаттары негізінде сақтандыру жағдайының барлық мән-жайлары анықталғанға дейін төлемді кейінге қалдыру;
 - 9) сақтандыру жағдайының себептері мен мән-жайларын өз бетінше анықтау, шығынның

себептері мен мөлшеріне қатысты тексеру жүргізу;

- 10) қажет болған жағдайда құзыретті органдарға сақтандыру жағдайының мән-жайларын растайтын тиісті құжаттар мен ақпаратты ұсыну туралы сұрау салулар жіберу;
- 11) осы Ереженің 19-бабында белгіленген тәртіппен және мерзімде шартты мерзімінен бұрын бұзу.

11.4. Сақтандырушы міндетті:

- 1) Сақтанушымен келісілген мерзімде Сақтанушының қатысуымен және оны Сақтанушы ұсынған жағдайда зақымдалған көлік құралын қарап-тексеруді жүргізу;
- 2) осы Ережеде көзделген мерзімде сақтандыру төлемін жүзеге асыру немесе одан бас тарту;
- 3) Сақтанушыға (Сақтандырылушыға/Пайда алушыға) сақтандыру жағдайы кезінде шығындарды азайту үшін жұмсаған шығыстарын өтеуге;
- 4) Сақтанушыны сақтандыру ережелерімен таныстыру;
- 5) сақтандыру құпиясын қамтамасыз ету;
- 6) Сақтандырушының шартта және Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында көзделген басқа да құқықтары мен міндеттері бар.

11.5. Осы баптың тараптарының құқықтары мен міндеттерінің тізбесі толық болып табылмайды, Тараптардың жекелеген міндеттері осы Ереженің басқа баптарында көзделген және сақтандыру шартында кеңейтілуі мүмкін.

12. САҚТАНУШЫНЫҢ САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫ БАСТАЛҒАН КЕЗДЕГІ ІС-ӘРЕКЕТІ

12.1. Сақтандыру жағдайының белгілері бар және/немесе оның салдары сақтандыру жағдайының басталуы болуы мүмкін оқиға басталған кезде, сондай-ақ сақтандыру жағдайы басталған кезде Сақтанушы міндетті:

- 1) ықтимал шығындардың алдын алу немесе азайту үшін қалыптасқан жағдайларда барлық ақылға қонымды және қол жетімді шараларды, оның ішінде бүлінген автомобиль көлігін және/немесе мүлікті құтқару және сақтау шараларын қабылдау (егер сақтандырушы нақты шаралар қабылдау туралы нұсқауларды хабарлаған болса, оларды ұстануға тиіс);
- 2) медициналық куәландырудан (сараптамадан) өту;
- 3) сақтандыру жағдайының басталу мән-жайларына тексеру жүргізуге уәкілетті тиісті құзыретті органдарға жүгіну, атап айтқанда:
 - а) автомобиль көлігі кез келген зақымданған жағдайда-Әкімшілік полиция комитетінің органдары;
 - б) өрт нәтижесінде пайда болған зақымдану жағдайындағы өртке қарсы қызмет органдары;
 - в) автомобиль көлігі немесе оның агрегаттары, бөлшектері, жүйелері, тораптары, құрылғылары, конструкция элементтері және (немесе) мүлкі ұрланған жағдайда ПМ тергеу органдары;
 - г) тиісті аумақта дүлей зілзалалардың туындау фактісін растайтын тиісті құжаттарды алу үшін дүлей зілзалалардың салдарынан автомобиль көлігі зақымданған жағдайда қоршаған ортаның жай-күйін қадағалау мен бақылауды жүзеге асыратын мемлекеттік орган.
- 4) уәкілетті мемлекеттік және өзге де құзыретті органдардың оқиғаны құжаттамалық ресімдеуін қамтамасыз ету;
- 5) мемлекеттік және өзге де құзыретті органдар оқиғаны құжаттамалық ресімдеу кезінде, оның ішінде жол-көлік оқиғасы кезінде жәрдем көрсету:
 - а) егер оларды анықтау мүмкіндігі болса, кінәлі адамның және куәлардың деректерін жазуды жүзеге асыру;
 - б) жол-көлік оқиғасы болған кезде әкімшілік полиция комитетінің органдары ресімдейтін хаттамада автомобиль көлігінің барлық зақымдануларының көрсетілуін бақылау;
- 7) в) әкімшілік полиция комитеті қызметкерлерінің оқиға схемасын және автомобиль көліктерінің жүріс бөлігінде орналасу схемасын жасау кезінде қатысуға және көмектесуге, схемамен келіспеген жағдайда оған қол қою кезінде өз пікірін көрсету;

- 8) г) болған оқиғаның мән-жайын толық көрсете отырып, әкімшілік полиция комитетінің органдарына түсініктеме жазу;
- 9) д) әкімшілік полиция комитеті органдары қызметкерлерінің шешімімен келіспеген жағдайда, әкімшілік құқық бұзушылық туралы хаттамаға қол қойған кезде хаттамада өз пікірін баяндауға.
- 10) залал келтіргені үшін жауапты тұлғаға талап ету құқығын қамтамасыз ету үшін барлық қажетті, ықтимал және ақылға қонымды шараларды қабылдау;
- 11) мереке және демалыс күндерін қоспағанда, қысқа мерзімде, бірақ 3 (үш) тәуліктен кешіктірмей, ол білген сағаттан бастап Сақтандырушыны немесе оның өкілетті өкілін оқиға басталғаны туралы хабардар етуге, оған оқиғаның мән-жайлары, келтірілген залалдың түрлері мен болжамды мөлшері туралы барлық белгілі мәліметтерді хабарлауға, Сақтандырушымен одан арғы іс-қимылдарды келісуге, сондай-ақ Сақтандырушы белгілеген нысан бойынша жазбаша өтініш ұсынуға;
- 12) бүлінген автомобиль көлігін және/немесе мүлікті Сақтандырушы қарап тексергенге дейін ол сақтандыру оқиғасының басталуы нәтижесінде қандай күйде болса, сондай түрде сақтауға міндетті. Сақтандырушы Сақтанушымен келісілген мерзімде бүлінген көлікті қарап тексеруді жүзеге асырады. Сақтанушы келтірілген залалдың көрінісін тек қауіпсіздік, залал мөлшерін азайту немесе Сақтандырушының келісімі болған жағдайда ғана өзгертуге құқылы;
- 13) Сақтандырушыға Ереженің 13-бабында көзделген, сақтандыру төлемін жүзеге асыру үшін қажетті барлық құжаттар мен мәліметтерді ұсыну;
- 14) Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының (оқиғасының) орнын және зақымдалған автомобиль көлігін және/немесе мүлікті қарап-тексеруді немесе зерттеп-қарауды, залалдың себептері мен мөлшеріне қатысты тергеп-тексеруді жүргізуге, залалды азайту және сақтандырылған автомобиль көлігін (мүлкін) құтқару жөніндегі іс-шараларға қатысуға мүмкіндік беру.
- 12.2. Сақтанушы Сақтандырушының мүдделеріне қарсы бағытталған іс-әрекеттерді жасамауға, сондай-ақ қандай да бір міндеттемелерді қабылдамауға; қандай да бір ұсыныстарды қабылдамауға; Сақтандырушының жазбаша келісімінсіз осы сақтандыру жағдайына қатысы бар төлемдерді жасамауға және қандай да бір төлемдерді жасауға уәде бермеуге міндетті.
- 12.3. Залал туындаған жағдайда Сақтандырушы немесе оның өкілі Сақтанушының (Пайда алушының) қатысуымен бүлінген автомобиль көлігін және/немесе мүлікті қарап тексеруге және қарап тексеру актісін (сақтандыру жағдайы кезінде көлік құралын) жасауға міндетті. Тексеру құзыретті органдар (ішкі істер органдары, өрт қызметі) өкілінің қатысуымен жүргізілуі мүмкін. Залал келтіруге жауапты тұлға анықталған кезде бүлінген автомобиль көлігін және/немесе мүлікті қарап тексеру кезінде оның қатысуын не оның өкілінің болуын қамтамасыз ету шаралары қолданылуға тиіс. Бұл тұлға немесе оның өкілі келмеген жағдайда қарап-тексеру олар болмаған кезде жүргізіледі.
- 12.4. Сақтандырушының өкілі залал туралы Сақтанушыға хабарлауды күтпей-ақ, зардап шеккен автомобиль көлігін және/немесе мүлікті тексеруге кірісуге құқылы. Сақтанушының оған бұған кедергі жасауға құқығы жоқ.
- 12.5. Егер Сақтанушы сақтандырылған тұлға болып табылмаса, Сақтандырушыны сақтандыру жағдайының басталғаны туралы хабардар ету және ықтимал шығындардың алдын алу немесе азайту үшін қалыптасқан мән-жайларда ақылға қонымды және қолжетімді шараларды, оның ішінде сақтандырылған автомобиль көлігін (мүлкін) құтқару және сақтау шараларын қабылдау міндеті сақтандырылған тұлғаға жүктеледі.
- 12.6. Пайда алушы Сақтанушының немесе Сақтандырылушының мұны жасағанына немесе жасамағанына қарамастан, барлық жағдайларда сақтандыру жағдайының басталғаны туралы Сақтандырушыға хабарлауға құқылы.
- 12.7. Сақтандыру шартында сақтандыру жағдайы басталған кезде Сақтанушының (Сақтандырылушының, Пайда алушының) өзге құқықтары мен міндеттері көзделуі мүмкін.

13. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫНЫҢ БАСТАЛУЫН ЖӘНЕ ШЫҒЫНДАР МӨЛШЕРІН РАСТАЙТЫН ҚҰЖАТТАРДЫҢ ТІЗБЕСІ

- 13.1. Сақтандыру жағдайының басталғанын, сондай-ақ оған келтірілген залалды дәлелдеу Сақтанушыға (Сақтандырылушыға, Пайда алушыға) жүктеледі.
- 13.2. Сақтанушы (Сақтандырылушы, Пайда алушы) сақтандыру төлемін алу үшін Сақтандырушыға мынадай құжаттарды ұсынуы тиіс:
- 1) сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғаның басталуы туралы өтініш; Сақтандыру шартының көшірмесі; Сақтандырушымен іс жүргізу және сақтандыру төлемін алу құқығына сенімхат (заңды тұлға үшін немесе пайда алушының мүдделерін білдірген жағдайда), Пайда алушының деректемелерін көрсете отырып, сақтандыру төлемін жүзеге асыру туралы өтініш;
 - 2) сақтандырылған көлік құралын иелену, пайдалану және оған билік ету құқығын растайтын құжаттар (көлік құралын тіркеу туралы куәліктің көшірмесі; жеке куәліктің көшірмесі, жол парағы және сақтандыру жағдайы басталған сәтте көлік құралын жүргізген адамның жүргізуші куәлігінің көшірмесі; меншік иесінің атынан көлік құралын иелену, пайдалану және/немесе оған билік ету құқығын растайтын өзге де құжаттың көшірмесі және т. б.);
 - 3) жол-көлік оқиғасы кезінде:
 - жол-көлік оқиғасы туралы хаттаманың және ЖКО схемасының көшірмесі, оқиға орнын қарап шығудың, әкімшілік құқық бұзушылық туралы сот қаулысының, жол-көлік оқиғасына қатысушылардың психикаға белсенді әсер ететін заттарды тұтыну фактісін және масаң күйін анықтау үшін медициналық куәландыру қорытындысының көшірмелері, әкімшілік полиция комитетінің органдары және сақтандыру жағдайы ретінде қаралатын оқиғаларды тергеп-тексеруді, сыныптауды және есепке алуды жүзеге асыратын құқық қорғау органдары (тергеу, сот және т. б.) жасаған өзге, немесе сақтандыру жағдайының басталу фактісін растайтын құжаттар;
 - 4) қалған жағдайларда:
 - сақтандыру компаниясының өкілін қарап тексеру актісі, психикаға белсенді әсер ететін заттарды пайдалану фактісін және мас болу жағдайын анықтау үшін медициналық куәландыру қорытындысы;
 - 5) үшінші тұлғалардың құқыққа қайшы әрекеттері кезінде және автомобильді айдап әкету (ұрлау) кезінде:
 - оқиға болған жерді қарап тексеру хаттамасының және сотқа дейінгі істі қозғау туралы қаулының көшірмесі, іс бойынша іс жүргізуді тоқтата тұру туралы қаулының көшірмесі, айыпталушы ретінде тарту туралы қаулының көшірмесі (құқыққа қарсы әрекеттерді жасаған адамды анықтаған кезде), сақтандыру жағдайлары ретінде қаралатын оқиғаларды тергеп-тексеруді, сыныптауды және есепке алуды жүзеге асыратын арнайы уәкілетті органдар (комиссиялар) жасаған не сақтандыру жағдайының басталу фактісін растайтын өзге де құжаттар, көлік құралын тіркеу туралы куәліктің, ұрланған (ұрланған) автомобиль көлігінің түпнұсқа кілттерінің толық жиынтығы, басқару пульттерінің, брелоктардың, карточкалардың, барлық электрондық және электрондық-механикалық ұрлыққа қарсы жүйелердің белсенді және пассивті активаторларының, сақтандырылған автомобиль көлігі жабдықталған ұрлыққа қарсы механикалық құрылғылардың барлық кілттерінің толық жиынтығы;
 - 6) үшінші тұлғалардың құқыққа қайшы әрекеттерінің нәтижесінде автомобиль көлігі зақымдалған кезде:
 - сақтандыру компаниясының өкілінің тексеру актісі;
 - 7) дүлей апаттар кезінде:
 - гидрометеоқызметтің аумақтық бөлімшелері, мемлекеттік комиссиялар, сақтандыру жағдайлары ретінде қаралатын оқиғаларды тергеп-тексеруді, жіктеуді және есепке алуды жүзеге асыратын құзыретті органдар жасаған не сақтандыру жағдайының басталу фактісін растайтын актілер, қорытындылар, өзге де құжаттар, сақтандыру компаниясының өкілін

- карап тексеру актісі
- 8) өзге де күтпеген оқиғалар кезінде:
- психикаға белсенді әсер ететін заттарды пайдалану фактісін және мас болу жағдайын анықтау үшін медициналық куәландыру қорытындысы.
- 9) Тәуелсіз сараптама (бағалау) ұйымдарының қорытындылары және келтірілген залалдың мөлшерін растайтын өзге де құжаттар.
- 13.3. Сақтанушы (Сақтандырылушы, Пайда алушы) автомобиль көлігін сақтаудағы қызығушылықты, сақтандыру жағдайының басталуын және келтірілген залалдардың мөлшерін растайтын өзге де дәлелдемелер ұсынуға құқылы.
- 13.4. Сақтандырушының сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғаның басталуы туралы өтінішті және тиісті құжаттарды алу фактісі Сақтандырушының уәкілетті қызметкерінің не өкілінің қолхатымен расталады
- 13.5. Болған оқиға туралы неғұрлым толық ақпарат алу мақсатында сақтандырушы оқиғаның басталу мән-жайлары туралы ақпаратқа ие құзыретті органдардан (ішкі істер органдарынан, өрт қадағалау органдарынан, авариялық-техникалық қызметтерден, газ желісінің авариялық қызметтерінен), кәсіпорындардан, мекемелер мен ұйымдардан мәліметтер сұратуға, сондай-ақ оның туындау себептері мен мән-жайларын дербес анықтауға құқылы.
- 13.6. Қажет болған жағдайда оқиғаның болу себептерін және Сақтандырушының тапсырмасы бойынша шығын мөлшерін анықтау жөніндегі жұмысты тәуелсіз сарапшылар, бағалаушылар, сақтандыру компаниясының өкілдері орындауы мүмкін. Сақтанушы сақтандыру жағдайы басталғаннан кейін тәуелсіз сарапшыларды, бағалаушыларды, сақтандыру компаниясының өкілдерін өз бетінше пайдалануға құқылы.
- 13.7. Сақтандыру шартында сақтандыру төлемін жүзеге асыру үшін қажетті құжаттардың өзге тізімі көзделуі мүмкін.
- 13.8. қажет болған жағдайда, Сақтандырушы 13.2-тармақта санамаланған құжаттар тізбесін қысқартуға құқылы. немесе егер сақтандыру жағдайының басталу мән-жайларынан зиянның мөлшері мен дәрежесін бағалау мүмкін/мүмкін болмаса немесе сақтандыру жағдайына қатысты қосымша мәліметтер алу талап етілсе, өзге құжаттарды ұсынуды талап етуге құқылы.
- 14. САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМДЕРІН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ ТӘРТІБІ МЕН ШАРТТАРЫ. САҚТАНУШЫНЫ НЕМЕСЕ САҚТАНДЫРЫЛУШЫНЫ САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ ҮШІН ҚАЖЕТТІ ЖЕТІСПЕЙТІН ҚҰЖАТТАР ТУРАЛЫ ХАБАРДАР ЕТУ МЕРЗІМІ**
- 14.1. Сақтанушыдан сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғаның басталғаны туралы жазбаша өтініш алғаннан кейін, сондай-ақ осы Ереженің 13.2-тармағында регламенттелген сақтандыру төлемі үшін қажетті барлық құжаттарды ұсынғаннан кейін сақтандырушы мынадай іс-әрекеттерді жүзеге асырады:
- 14.1.1. сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғаның басталу фактісін анықтайды; Сақтанушының өтінішінде келтірілген мәліметтердің сәйкестігін тексереді; Сақтанушының (Сақтандырылушының, Пайда алушының) сақтандырылған автомобиль көлігін (мүлкін) сақтаудағы мүддесінің болуын тексереді; залал келтірілген оқиғаның туындау фактісі мен себептерін айқындайды; сарапшыларды тарту қажеттілігін айқындайды;
- 14.1.2. оқиғаны сақтандыру жағдайы деп таныған кезде сақтандыру төлемінің мөлшерін айқындайды, залал мөлшерін қамтитын сақтандыру жағдайы туралы акт жасайды.
- 14.2. Сақтандыру төлемін сақтандырушы осы Ереженің 13-бабында көрсетілген Сақтанушы (Сақтандырылушы, Пайда алушы) ұсынған құжаттардың, сондай-ақ сақтандырушы жасаған сақтандыру жағдайы туралы актінің негізінде жүзеге асырады.
- 14.3. Сақтандыру төлемін Сақтандырушы Пайда алушыға сақтандыру сомасы шегінде жүзеге асырады. Сақтандыру төлемі Сақтанушының (сақтандырылушының) сақтандыру жағдайының басталуы нәтижесінде шеккен нақты залал мөлшерінен аспауға тиіс.

- 14.4. Сақтандыру төлемі Сақтандыру шартында белгіленген франшизаны (шартты, шартсыз) және сақтандыру сомасын ескере отырып, әрбір сақтандырылған объект бойынша мынадай тәртіппен жүзеге асырылады:
- 14.4.1. егер Сақтандыру шартында сақтандыру сомасы сақтандырылған автомобиль көлігінің (мүлкінің) нақты құны мөлшерінде айқындалса, сақтандыру төлемі осы баптың 14.4.3 – 14.4.6-тармақтарын ескере отырып, нақты залал мөлшерінде, бірақ сақтандыру сомасы шегінде жүзеге асырылады;
- 14.4.2. егер Сақтандыру шартында Сақтандыру шартын жасасу сәтіндегі сақтандыру сомасы сақтандырылған автомобиль көлігінің (мүлкінің) нақты құнынан төмен айқындалған болса, сақтандыру төлемінің мөлшері сақтандыру сомасының автомобиль көлігінің (мүлкінің) нақты құнына қатынасына барабар, бірақ осы баптың 14.4.3 – 14.4.6-тармақтарын ескере отырып, сақтандыру сомасы шегінде айқындалады. Бұл жағдайда сақтандыру төлемінің мөлшері (СШ) мынадай формула бойынша айқындалады: $CШ = У X C / СИ$, мұнда: У - нақты залал мөлшері; С-сақтандыру сомасы; СИ-автомобиль көлігінің (мүлкінің) сақтандыру құны;
- 14.4.3. егер осы баптың 14.4.1 немесе 14.4.2-тармақтарында айқындалған сақтандыру төлемінің мөлшері Сақтандыру шартында белгіленген франшиза мөлшерінен аспаса, сақтандыру төлемі жүзеге асырылмайды;
- 14.4.4. егер осы баптың 14.4.1 немесе 14.4.2-тармақтарында айқындалған сақтандыру төлемінің мөлшері шартсыз франшиза мөлшерінен асып кетсе, сақтандыру төлемі Сақтандыру шартында белгіленген шартсыз франшиза мөлшері шегеріле отырып жүзеге асырылады;
- 14.4.5. егер Сақтандыру шартында франшиза белгіленбесе, сақтандыру төлемі осы баптың 14.4.1 және 14.4.2-тармақтарына сәйкес жүзеге асырылады.
- 14.5. Егер сақтанушы (Сақтандырылушы немесе Пайда алушы) келтірілген залал үшін жауапты тұлғадан өтем алса, Сақтандырушы осы бапқа сәйкес есептелген сақтандыру төлемінің мөлшері осы Ереженің 14.4-тармағына сәйкес есептелген сақтандыру төлемінің мөлшерінен аспаған жағдайда келтірілген нақты залал мөлшері мен көрсетілген тұлғадан алынған өтем арасындағы айырма мөлшерінде сақтандыру төлемін жүзеге асырады.
- 14.6. Егер осы Ереженің 14.5-тармағына сәйкес есептелген сақтандыру төлемінің мөлшері осы Ереженің 14.4-тармағына сәйкес есептелген сақтандыру төлемінің мөлшерінен асып кетсе, онда сақтандыру төлемі осы Ереженің 14.4-тармағына сәйкес есептелген мөлшерде жүзеге асырылады.
- 14.7. Егер сақтандыру төлемін жүзеге асырғаннан кейін Сақтанушы (сақтандырылушы немесе пайда алушы) келтірілген залал үшін жауапты тұлғадан өтем алса, оның осы Ереженің 14.4 – 14.6-тармақтарына сәйкес есептелген сақтандыру төлемінің бір бөлігіне ғана құқығы бар, осыған байланысты Сақтандырушы сақтандыру төлемінің артық төленген сомасын қайтаруды талап етуге құқылы, ал келтірілген залал үшін жауапты тұлғадан өтем алған Сақтанушы (Сақтандырылушы, Пайда алушы) Сақтандырушыға артық алынған соманы қайтаруды жүргізуге міндетті.
- 14.8. Нақты залал мөлшері келесідей анықталады:
- а) автомобиль көлігі (мүлкі) толық жойылған, жойылған, айдап әкетілген (ұрланған) кезде - Сақтандыру шарты қолданылатын кезеңдегі тозуды ескере отырып, пайдалануға және өткізуге жарамды қолда бар қалдықтарды шегере отырып, Сақтандыру шарты бойынша автомобиль көлігінің (мүлкінің) сақтандыру құны мөлшерінде белгіленеді. Автомобиль көлігінің (мүлкінің) тозуын ескере отырып, оны жөндеуге (қалпына келтіруге) жұмсалатын шығындар автомобиль көлігінің (мүлкінің) нақты құнының 80% - ынан асатын кездегі автомобиль көлігінің (мүлкінің) бүлінген жай-күйі автомобиль көлігінің (мүлкінің) толық қаза табуы (жойылуы) болып есептеледі. Бүлінген жай-күй әрбір объект бойынша жеке айқындалады;
- б) ішінара зақымданған кезде-оны жөндеуге немесе қалпына келтіруге жұмсалған шығындар мөлшерінде не егер автомобиль көлігі (мүлкі) жөнделмесе (қалпына келтірілмесе), құнының тиісті бөлігі мөлшерінде белгіленеді. Жөндеуге (қалпына

- келтіруге) арналған шығындарда жөндеу үшін материалдар мен қосалқы бөлшектерді сатып алуға, сондай-ақ жөндеу жүргізу жөніндегі жұмыстарға ақы төлеуге арналған шығыстар ескеріледі. Жөндеуге (қалпына келтіруге) жұмсалған шығындардан жөндеу процесінде ауыстырылатын жекелеген бөлшектердің (бөлшектердің, тораптардың, агрегаттардың) қалдық құны шегеріледі.
- 14.9. Жөндеу-қалпына келтіру шығыстары жөндеуге арналған материалдарға арналған шығыстарды, жөндеу жөніндегі жұмыстарға ақы төлеуге арналған шығыстарды және сақтандырылған автомобиль көлігін (мүлкін) сақтандыру жағдайы басталғанға дейін болған жай-күйіне қалпына келтіру үшін қажетті басқа да шығыстарды қамтиды. Егер сақтандырылған автомобиль көлігіне (мүлкіне) қауіпсіздік қатерінсіз оларды жөндеу мүмкін болғанына қарамастан зақымдалған бөліктерді (бөлшектерді, тораптарды, агрегаттарды) ауыстыру жүргізілсе, Сақтандырушы сақтанушыға (Сақтандырылушыға, Пайда алушыға) осы бөлшектерді жөндеу құнын, бірақ оларды ауыстыру құнынан асырмай өтейді. Жөндеу-қалпына келтіру шығыстары сомасынан жөндеу процесінде ауыстырылатын бөлшектердің (бөлшектердің, тораптардың, агрегаттардың) тозуына шегерімдер жүргізіледі..
- 14.10. Сақтандырушы мен Сақтанушы (Сақтандырылушы, Пайда алушы) арасындағы келісім бойынша жөндеу-қалпына келтіру шығыстары төмендегілер негізінде анықталуы мүмкін:
- 14.10.1. Сақтандырушының калькуляциясы, немесе
- 14.10.2. сақтандыру компаниясы өкілінің (сюрвейердің) не тәуелсіз сарапшының (бағалаушының) немесе
- 14.10.3. Сақтанушы (Сақтандырылушы, Пайда алушы) ұсынған төленген шоттар, сметалар, жүкқұжаттар және өзге де құжаттар негізінде техникалық қызмет көрсету станциясында (ТҚС) бүлінген автомобиль көлігін жөндеу-қалпына келтіру жұмыстарына нақты жүргізілген шығыстар мөлшерінде.
- 14.11. Автомобиль көлігіне (мүлкіне) келтірілген шығындардың мөлшерін айқындаудың нақты тәсілі сақтандыру шартымен айқындалады.
- 14.12. Есептеу кезінде бөлшектер мен жұмыстарға орташа қолданыстағы нарықтық бағалар қолданылады.
- 14.13. Тараптар арасында залалдың себептері мен мөлшері туралы даулар туындаған жағдайда Тараптардың әрқайсысының сараптама жүргізуді талап етуге құқығы бар. Сараптама оны жүргізуді талап еткен тараптың есебінен жүргізіледі. Егер сараптама нәтижелерімен Сақтандырушының сақтандыру төлемі бөлігінде бас тартуы негізделмегені анықталған жағдайда, Сақтандырушы бастапқыда төлеуден бас тартылған Соманың және сараптама жүргізілгеннен кейін төленген сақтандыру төлемі сомасының арақатынасына сәйкес келетін сараптама бойынша шығыстар үлесін өзіне қабылдайды.
- 14.14. Сақтандыру шартында пайдалануға және өткізуге жарамды бар қалдықтарды шегеруді жүзеге асырмай сақтандыру төлемін жүзеге асыру көзделуі мүмкін. Бұл жағдайда Сақтанушы (Сақтандырылушы, Пайда алушы) пайдалану және өткізу үшін жарамды қолда бар қалдықтарды Сақтандырушының меншігіне беруге міндетті.
- 14.15. Егер сақтандыру шартында сақтандырушы тарапынан жаңа материалдар мен қосалқы бөлшектерді (бөлшектерді, тораптарды, агрегаттарды) сатып алуға арналған шығыстарды жөндеу процесінде ауыстырылатын жекелеген бөлшектердің (бөлшектердің, тораптардың, агрегаттардың) қалдық құнын шегермей толық көлемде өтеген жағдайда, онда Сақтанушы (Сақтандырылушы, Пайда алушы) жөндеу процесінде ауыстырылатын жекелеген бөліктерді (детальдар, тораптар, агрегаттар) сақтандырушының меншігіне беруге міндетті.
- 14.16. Сақтандырушы автомобиль көлігін жөндеу процесінде анықталған және құжатпен расталған сақтандыру жағдайынан туындаған жасырын зақымданулар мен ақауларды жоюға байланысты шығыстарды өтейді.
- 14.17. Егер зақымдалған автомобиль көлігін жөндеу процесінде сақтандыру жағдайы нәтижесінде пайда болған жасырын ақаулар табылса, онда Сақтанушы (Сақтандырылушы, Пайда алушы) осы ақаулар жойылған кезге дейін жөндеу жұмыстарын тоқтата тұруға,

жасырын ақаулардың табылғандығы туралы сақтандырушыға хабарлауға, автомобиль көлігін тексеру жүргізілетін орынды, күнді және уақытты Сақтандырушының өкілімен келісуге және сақтандырушыға қосымша сақтандыру төлемі туралы жазбаша өтініш жіберуге міндетті.

- 14.18. Егер автомобиль көлігін қарап тексеру нәтижесінде Сақтандырушының өкілі не сарапшы табылған жасырын ақаулар сақтандыру жағдайының басталуы нәтижесінде туындағанын анықтаса, онда Сақтандырушы жасырын ақаулардан туындаған залалдың шамасын айқындайды және осы Ережеде айқындалған тәртіппен қосымша сақтандыру төлемін жүргізеді.
- 14.19. Сақтанушының осы Ереженің 14.17-тармағында айтылған міндеттерді орындамауы Сақтандырушыға Сақтанушыға қосымша сақтандыру төлемінен бас тарту құқығын береді.
- 14.20. Жұмыстарды жүргізудің жеделдігімен, автомобиль көлігінің (мүлкінің) бұрынғы жай-күйін жетілдірумен немесе өзгертумен туындаған қосымша шығындар және осы сақтандыру жағдайымен шартталмаған басқа да нақты залал сомасына қосылмайды және сақтандырумен жабылмайды.
- 14.21. Нақты залалдың мөлшерін айқындау кезінде есепке алынбайды және сақтандыру өтемейді:
- 14.21.1. автомобиль көлігіне техникалық және кепілдік қызмет көрсетуге арналған шығыстар;
- 14.21.2. автомобиль көлігін реконструкциялауға және қайта жабдықтауға, оның жекелеген бөліктерін, бөлшектері мен тораптарын олардың тозуына, техникалық ақауына байланысты және сақтандыру жағдайына жатпайтын басқа да себептер бойынша жөндеуге немесе ауыстыруға байланысты жұмыстар;
- 14.21.3. бүлінуі сақтандыру жағдайынан туындамаған автомобиль көлігінің (мүліктің) бөліктерін (бөлшектерін) жөндеу немесе ауыстыру құны;
- 14.21.4. қаралып отырған сақтандыру жағдайына олардың болмауы тікелей қатысы жоқ жетіспейтін бөліктердің (бөлшектердің, агрегаттардың) құны;
- 14.21.5. автомобиль көлігін тасымалдауға арналған шығындар;
- 14.21.6. жасырын ақауларды қоспағанда, құзыретті органдардың құжаттарында зақымдалған ретінде көрсетілмеген автомобиль көлігінің зақымдалған бөліктерін (бөлшектерін) жөндеуге арналған шығындар;
- 14.21.7. зақымдалған автомобиль көлігін жөндеуді жүзеге асыратын ТҚС қажетті қосалқы бөлшектер мен бөлшектердің болмауына байланысты автомобиль көлігінің тораптарын, агрегаттарын жиынтықта ауыстыру (жөндеу орнына);
- 14.21.8. нормативтен тыс тарифтерді, бағалар мен коэффициенттерді қолдануға байланысты шығыстар;
- 14.21.9. сақтандырылған автомобиль көлігі (мүлік) құнының өсуіне әкелетін өзге де шығыстар.
- 14.22. Сақтанушы (Сақтандырылушы немесе Пайда алушы) автомобиль көлігі (мүлкі) айдап әкетілген немесе ұрланған жағдайда сақтандыру төлемін алған кезде Сақтандырушымен шарт жасасуға міндетті, оған сәйкес:
- а) ұрланған автомобиль көлігі (мүлкі) табылған жағдайда автомобиль көлігінің (мүліктің) меншік иесі табылған автомобиль көлігіне (мүлкіне) меншік құқығын Сақтандырушының пайдасына беруді ресімдеу міндеттемесін өзіне алады. Бұл ретте тараптар шарт бойынша меншік құқығын Сақтандырушының пайдасына беруді ресімдеуге байланысты шығыстарды тең көтереді;
- б) меншік иесі осы тармақтың а) тармақшасында көрсетілген міндеттемені орындамаған жағдайда не тараптардың келісімі бойынша Сақтанушы (Сақтандырылушы немесе Пайда алушы) жоғалған автомобиль көлігі (мүлік) агрегаттарының, бөлшектерінің, жүйелерінің, тораптарының, құрылғылары мен конструкция элементтерінің құнын шегере отырып, автомобиль көлігі (мүлік) табылған күннен бастап, алынған сақтандыру төлемін сақтандырушыға 10 күн ішінде қайтаруға және табылған автомобиль көлігін ұстауға сондай-ақ автомобиль көлігін (мүлкін) жөндеуге немесе сақтандыру жағдайы кезіндегі жай-

күйге келтіруге жұмсалған шығыстарды ұрлауға байланысты шығыстарды өтеуге міндетті (егер оны Сақтандырушы меншік иесіне бергенге дейін ұстаса).

- 14.23. Осы Ереженің 14.22-тармағына сәйкес шарт жасасу автомобиль көлігі (мүлкі) ұрланған жағдайда сақтандыру төлемі үшін қажетті шарт болып табылады.
- 14.24. Автомобиль көлігі қайтыс болған жағдайда тараптардың келісімі бойынша Сақтандырушы сақтандыру төлемінің орнына залалды заттай нысанда өтей алады, яғни қаза тапқан автомобиль көлігінің орнына осындай автомобиль көлігін бере алады. Сол маркалы, модельді және шығарылған жылы автомобиль көлігі ауыстырылатын автомобиль көлігімен ұқсас жағдайға ие (қозғалтқыштар мен механизмдердің ресурсы, басқа пайдалану және техникалық сипаттамалары) ұқсас деп саналады.
- 14.25. Сақтанушының бір жақты тәртіппен Сақтандырушының пайдасына апаттық автомобиль көлігінен бас тартуға құқығы жоқ. Есептен шығарылған автомобиль көлігі немесе оның агрегаттары Сақтанушының меншігінде қалады және сақтандыру төлемі осы есептен шығарылған автомобиль көлігінің немесе оның агрегаттарының құнына баламалы сомаға азаяды.
- 14.26. Сақтанушының (Сақтандырылушының) шығындарды болдырмау немесе азайту мақсатында шеккен шығыстарын, егер мұндай шығыстар қажет болса немесе Сақтандырушының нұсқауларын орындау үшін жұмсалса, тіпті тиісті шаралар сәтсіз болса да, Сақтандырушы өтеуге тиіс.
Мұндай шығыстар нақты мөлшерде өтеледі, алайда сақтандыру төлемі мен шығыстар өтемінің жалпы сомасы сақтандыру шартында көзделген сақтандыру сомасынан (жауапкершіліктің шекті көлемінен) аспауы тиіс. Егер шығыстар Сақтанушының (Сақтандырылушының) Сақтандырушының нұсқауларын орындауы нәтижесінде туындаса, олар сақтандыру сомасына қарамастан, толық мөлшерде өтеледі.
- 14.27. Сақтандырушы Сақтанушының (Сақтандырылушының) ықтимал шығындарды азайту үшін ақылға қонымды және оған қолжетімді шараларды қасақана қабылдамауы салдарынан туындаған шығындар бөлігінде сақтандыру төлемін жүзеге асырудан босатылады.
- 14.28. Егер Сақтанушы (Сақтандырылушы немесе Пайда алушы) осы Ережелердің 13-бабында көрсетілген құжаттарды ұсынбаса немесе залалдың басталу мән-жайлары мен оның мөлшеріне қатысты көрінеу жалған мәліметтерді ұсынса немесе осы Ережелердің 14.22 тармағына сәйкес шарт жасаспаса, сақтандыру төлемі жүзеге асырылмайды.
- 14.29. Сақтандыру төлемі жүзеге асырылған Сақтандыру шарты оның қолданылу мерзімінің соңына дейін Сақтандыру шартында келісілген сақтандыру сомасы мен жүзеге асырылған сақтандыру төлемінің мөлшері арасындағы айырмаға тең сақтандыру сомасы мөлшерінде күшін сақтайды.
- 14.30. Сақтандыру төлемін жүзеге асырғаннан кейін Сақтанушы сақтандыру шарты бойынша сақтандыру сомасын мына формула бойынша есептелген (бір жылға жасалған Сақтандыру шарттары үшін) қосымша сақтандыру сыйлықақысын төлей отырып, сақтандырудың қалған мерзіміне осы Ереженің талаптарымен қосымша келісім жасасу жолымен қалпына келтіруге құқылы: $Пдоп. = СВ \times СТ \times (N/12)$, мұндағы: Пдоп.- қосымша сақтандыру сыйлықақысы; СВ - төленген сақтандыру төлемінің мөлшері; СТ-сақтандыру шартында белгіленген сақтандыру тарифі; N-сақтандыру шартының қолданылуы аяқталғанға дейін қалған толық айлардың саны.
- 14.31. Сақтандыру жағдайының басталу фактісін және Сақтандырушы өтеуге тиісті зиянның мөлшерін растайтын құжаттар жеткіліксіз болған кезде оларды алған күннен бастап 3 (үш) жұмыс күні ішінде жетіспейтін және (немесе) дұрыс ресімделмеген құжаттардың толық тізбесін көрсете отырып, бұл туралы өтініш берушіге хабарлауға;

15. САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІ НЕМЕСЕ САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІНЕН БАС ТАРТУ ТУРАЛЫ ШЕШІМ ҚАБЫЛДАУ МЕРЗІМІ

- 15.1. Сақтандырушы сақтандыру төлемі туралы шешім қабылдау үшін барлық қажетті құжаттарды алғаннан кейін 15 (он бес) жұмыс күні ішінде сақтандыру төлемі туралы не

сақтандыру төлемінен бас тарту туралы шешім қабылдайды. Егер Сақтандырушы сақтандыру төлемінен бас тарту туралы шешім қабылдаса, ол бас тарту себебін жазбаша түрде негіздейді.

- 15.2. Сақтандырушы Сақтанушыға (Пайда алушыға) сақтандыру төлемі туралы шешім шығарылғаннан кейін 10 (он) жұмыс күні ішінде сақтандыру төлемін жүзеге асырады.
- 15.3. Сақтандырушының сақтандыру төлемін жасаудан бас тартуына Сақтанушы (Сақтандырылушы немесе Пайда алушы) сотқа шағымдана алады.
- 15.4. Егер сақтанушыға (сақтандырылушыға/пайда алушыға) немесе оның отбасы мүшелеріне қарсы сотқа дейінгі іс қозғалса және залалдың басталуына әкеп соққан мән-жайларға тергеп-тексеру жүргізілсе не құзыретті органдарда сақтандыру төлемінен бас тарту үшін негіз бар деп болжанатын материалдар болса, Сақтандырушы Сақтанушыны (Сақтандырылушыны, Пайда алушыны) кешіктіру себептері туралы жазбаша хабардар ете отырып, тергеу немесе сот талқылауы аяқталғанға дейін сақтандыру төлемі туралы шешім қабылдау мерзімін кейінге қалдыруға құқылы.
- 15.5. Сақтандырушының сақтандыру жағдайын немесе шығындар мөлшерін растайтын құжаттардың (құжаттардың мөрмен расталмаған көшірмелері, түзетулері, құжаттардағы түзетулері) түпнұсқалығына уәжді күмән болған жағдайда, сақтандыру төлемі туралы шешім қабылдауды, бұл ретте Сақтанушыны мұндай құжаттардың түпнұсқалығы расталғанға дейін мерзімін ұзарту туралы жазбаша хабардар ете отырып, кейінге қалдыруға құқығы бар.

16. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫНЫҢ ҚОЛДАНЫЛУЫ КЕЗЕҢІНДЕ САҚТАНДЫРУ ТӘУЕКЕЛІНІҢ ҰЛҒАЮ САЛДАРЫ

- 16.1. Сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде Сақтанушы (Сақтандырылушы) өзіне белгілі болған, Сақтандыру шартын жасасу кезінде Сақтандырушыға хабарланған мән-жайлардағы елеулі өзгерістер туралы, егер бұл өзгерістер сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына елеулі әсер етуі мүмкін болса, Сақтандырушыға дереу жазбаша хабарлауға міндетті.
- 16.2. Кез келген жағдайда мынадай өзгерістер мен мән-жайлар елеулі деп танылады:
 - 1) автомобиль көлігін сақтандыру аумағынан тыс пайдалану;
 - 2) автомобиль көлігін жалға, лизингке, жалдауға, кепілге немесе өзге де ауыртпалыққа беру, автомобиль көлігін пайдалану сипатындағы елеулі өзгерістер, есептен шығару, әкімшілік полиция комитетінің органдарында қайта тіркеу;
 - 3) автомобиль көлігін басқасына сату немесе ауыстыру, шанағын / қозғалтқышын ауыстыру, қосымша жабдықты орнату;
 - 4) автомобиль көлігін пайдалану мен сақтаудың сипаты мен мақсаттарындағы елеулі өзгеріс;
 - 5) сақтандырылған автомобиль көлігінің тіркеу құжаттарын, автомобиль көлігінің кілттерін, дабылды басқару пультын, тіркеу (мемлекеттік) нөмірлерін (белгілерін) жоғалту, ұрлау немесе ауыстыру;
 - 6) шартта айтылмаған тұлғаға сенімхат беру немесе автомобиль көлігіне билік ету (басқару) құқығын беру;
 - 7) қос сақтандырудың болуы.Сақтандыру шартында тәуекел дәрежесінің ұлғаюына әсер ететін басқа да елеулі өзгерістер ескертілуі мүмкін.
- 16.3. Сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына әкеп соғатын мән-жайлар туралы хабардар етілген Сақтандырушы Сақтандыру шартының талаптарын өзгертуді және сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына мөлшерлес қосымша сақтандыру сыйлықақысын төлеуді талап етуге құқылы.
- 16.4. Егер Сақтанушы Сақтандыру шартының талаптарын өзгертуге немесе сақтандыру сыйлықақысын қосымша төлеуге қарсылық білдірсе, Сақтандырушы Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес сақтандыру шартын бұзуды талап етуге құқылы. Бұл ретте Сақтанушыға сақтандыру сыйлықақысын қайтару тәртібі Сақтандыру шартымен белгіленеді.

16.5. Сақтанушы осы Ереженің 16.1-тармағында көзделген міндетті орындамаған жағдайда Сақтандырушы Сақтандыру шартын бұзуды және оның бұзылуынан келтірілген залалды өтеуді талап етуге немесе сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандыру төлемінің мөлшерін сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына мөлшерлес азайтуға не сақтандыру төлемінен бас тартуға құқылы.

16.6. Егер сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына әкеп соғатын мән-жайлар жойылса, Сақтандырушының Сақтандыру шартын бұзуды талап етуге құқығы жоқ.

17. ҚОС САҚТАНДЫРУ

17.1. Қос сақтандыру-бір объектіні бірнеше Сақтандырушыда әрқайсысымен дербес шарттар бойынша сақтандыру.

17.2. Қос сақтандыру кезінде Сақтандырушы Сақтанушының (Пайда алушының) алдында онымен жасалған Сақтандыру шарты шегінде мүліктік жауаптылықта болады, алайда пайда алушы барлық сақтандырушылардан алған сақтандыру төлемдерінің жалпы сомасы нақты залалдан аса алмайды.

17.3. Сақтандыру жағдайы басталғаннан кейін қос сақтандыру кезінде Сақтанушы Сақтандырушыға өзге сақтандыру компанияларында сақтандыру төлемі мәселесін реттеуге қатысты барлық мәліметтерді, оның ішінде өзге сақтандыру компанияларынан алынған сақтандыру төлемінің мөлшері туралы мәліметтерді беруге міндетті.

17.4. Қос сақтандыру кезінде Сақтандырушы басқа сақтандыру компанияларымен бірлесіп, сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғаның себептері мен мән-жайларын анықтауға, сақтандыру жағдайының нәтижесінде келтірілген залалдардың мөлшерін айқындауға құқылы.

18. СУБРОГАЦИЯ

18.1. Сақтандыру төлемін жүзеге асырған сақтандырушыға Сақтанушының (Сақтандырылушының) сақтандыру нәтижесінде өтелген залалдар үшін жауапты тұлғаға талап қою құқығы төленген сома шегінде ауысады.

18.2. Сақтанушы (Сақтандырылушы) сақтандыру төлемін алған кезде Сақтандырушыға өзінде бар барлық құжаттар мен дәлелдемелерді (сақтандыру өтемін алғаны туралы қолхат, сақтандыру шартының көшірмесі, жеке куәлігінің көшірмесі, жүргізуші куәлігінің көшірмесі, салық төлеушінің тіркеу нөмірінің көшірмесі және т. б.) беруге және оған Сақтандырушының өзіне ауысқан талап ету құқығын жүзеге асыруы үшін қажетті барлық мәліметтерді хабарлауға міндетті.

18.3. Егер Сақтанушы (Сақтандырылушы) Сақтандырушы өтеген залалдар үшін жауапты тұлғаға өзінің талап қою құқығынан бас тартса немесе Сақтанушының (Сақтандырылушының) кінәсінен осы құқықты жүзеге асыру мүмкін болмаса, Сақтандырушы сақтандыру төлемін толық немесе тиісті бөлігінде жүзеге асырудан босатылады және артық төленген соманы қайтаруды талап етуге құқылы.

18.4. Сақтандыру шартында суброгацияның өзге тәртібі көзделуі мүмкін.

19. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫН ТОҚТАТУ ТАЛАПТАРЫ

19.1. Сақтандыру шарты келесі жағдайларда өз қолданысын тоқтатады:

- 1) шарттың қолданылу мерзімінің аяқталуы;
- 2) шартты мерзімінен бұрын тоқтату;
- 3) франшиза туралы шарттың қолданылуын ескере отырып, толық сақтандыру сомасы мөлшерінде сақтандыру төлемін жүзеге асыру;

19.2. Тараптар Сақтандыру шартын мерзімінен бұрын бұзуға құқылы, Сақтандыру шартының қолданылуын мерзімінен бұрын тоқтату ниеті туралы, тараптар бір-бірін Сақтандыру шартын тоқтатудың болжамды күніне дейін кемінде күнтізбелік 30 күн бұрын жазбаша хабардар етуге міндетті.

19.3. Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген міндеттемелерді тоқтатудың жалпы негіздерінен басқа, сақтандыру шарты мынадай жағдайларда мерзімінен бұрын тоқтатылады:

- 1) сақтандыру объектісі бар болуын тоқтатқан кезде;
- 2) сақтандыру жағдайының басталу мүмкіндігі жойылғанда және сақтандыру тәуекелінің болуы сақтандыру жағдайынан өзге мән-жайлар бойынша тоқтатылғанда;
- 3) «Сақтандыру қызметі туралы» Қазақстан Республикасының Заңында көзделген жағдайларды қоспағанда, сақтандырушыны мәжбүрлеп тарату туралы сот шешімі заңды күшіне енген кезде.

Көрсетілген жағдайларда шартты тоқтату үшін негіз ретінде көзделген мән-жайлар туындаған кезден бастап шарт тоқтатылды деп есептеледі, бұл туралы мүдделі Тарап екінші Тарапқа дереу хабарлауға тиіс.

19.4. Осы Ережелердің 19.3 - тармағының 1) - тармағында-4) тармағында көрсетілген негіздер бойынша шарттың қолданылуы мерзімінен бұрын тоқтатылған кезде Сақтандырушы жалпы әкімшілік шығыстарды жалпы сақтандыру сыйлықақысының 35 (отыз бес) пайызы мөлшерінде шегергенде, сондай-ақ сақтандырылған сақтандыру объектісіне қатысты жүргізілген сақтандыру төлемдерін шегергенде, сақтандыру қорғауы қолданылған уақытқа барабар есептелген Шарттың қолданысының аяқталмаған кезеңі үшін төленген сақтандыру сыйлықақысының бір бөлігін ұстап қалуға құқылы.

19.5. Сақтанушы шарттан бас тартқан жағдайда, егер бұл осы Ереженің 19.3 – тармағының 1-тармағының 4) тармақшасында көрсетілген мән-жайларға байланысты болмаса, Сақтандырушыға төленген сақтандыру сыйлықақысы қайтарылуға жатпайды.

19.6. Егер Сақтандыру шартын сот жарамсыз деп таныса, Сақтандырушы Сақтанушыдан алынған сақтандыру сыйлықақысын не сақтандыру жарналарын қайтаруға, ал сақтанушы (пайда алушы) - одан алынған сақтандыру төлемін Сақтандырушыға қайтаруға міндетті.

19.7. Егер Шарт Сақтанушының заңсыз іс - әрекеттері салдарынан туындаған негіздер бойынша жарамсыз деп танылса, ол туралы Сақтандырушы шарт жасасу кезінде, сондай-ақ оны орындау процесінде білмесе және білуге тиіс болмаса, Сақтандырушы Сақтанушыға жұмсалған шығыстарды шегере отырып, Шарттың аяқталмаған мерзімі үшін сақтандыру сыйлықақысын не сақтандыру жарналарын қайтарады, ал егер сақтандыру төлемі жүргізілген жағдайда-төленген соманы қайтаруды талап етуге құқылы.

19.8. Сақтанушы Сақтандыру шартынан кез келген уақытта бас тартуға құқылы.

19.9. Сақтандыру шартын мерзімінен бұрын тоқтату Сақтандырушының кінәсінен оның талаптарын орындамаудан туындаған жағдайларда, соңғысы Сақтанушыға ол төлеген сақтандыру сыйлықақысын не сақтандыру жарналарын толық қайтаруға міндетті.

20. ДАУЛАРДЫ ШЕШУ ТӘРТІБІ

20.1. Сақтандырушы мен Сақтанушы (Пайда алушы) арасында туындайтын Сақтандыру шарты бойынша дауларды тараптар тікелей келіссөздер жолымен қарайды.

20.2. Тараптар арасында келісімге қол жеткізілмеген жағдайда дау Қазақстан Республикасының сот тәртібімен шешіледі.

21. ҚОСЫМША ШАРТТАР

21.1. Сақтанушы мен Сақтандырушы арасындағы келісім бойынша қағидалардың негізінде сақтандыру шартын жасасу кезінде айқындалатын қосымша талаптарды көздейтін сақтандыру шарттары жасалуы мүмкін.

21.2. ТЕҢ-САҚТАНУШЫ-Сақтандырушының клиенті (Сақтанушы, Сақтандырылған тұлға) болып табылмайтын жеке немесе заңды тұлға

Мерзімді тексерулерді есепке алу парағы

№ п/п	Тексеру күні	Тексеруді орындаған тұлғаның Т.А.Ә.	Тексеруді орындаған тұлғаның лауазымы	Тексеруді орындаған тұлғаның қолы	Ескертулерді тұжырымдау
1	2	3	4	5	6

